

OK 2008: Resumé af de offentlige forhandlinger fra sommeren 2007 til 31. marts 2008

FAKTABOKS

JESPER DUE og JØRGEN STEEN MADSEN

31. marts 2008: Såvel medlemmerne af Danmarks Lærerforening som medlemmerne af HK/Kommunal har sagt ja til KTO-forliget og delforliget for deres eget område. Det fremgår, da resultatet af urafstemningerne offentliggøres mandag.

Blandt HK/Kommunals medlemmer stemte 83,6 pct. ja til overenskomsten. Stemmedeltagelsen var på 48,4 pct., hvilket er en væsentlig stigning i forhold til 2005, hvor kun 37 pct. deltog. HK/Kommunals nye formand, Bodil Otto, udtrykker på den baggrund stor tilfredshed med medlemmernes opbakning. ”Jeg er meget glad for, at HK/Kommunals medlemmer med et klart flertal har sagt ja til overenskomstresultatet. Jeg tror, de er kommet til den samme vurdering som bestyrelsen. Nemlig, at det er et godt resultat med mange spændende elementer, som der ikke ville være udsigt til, at en konflikt kunne gøre bedre,” siger Bodil Otto.

På folkeskolens område er resultatet næsten lige så entydigt. 81,8 pct. af DLF’s medlemmer har stemt ja, mens 18,2 pct. har stemt nej. Det eneste negative i billedet, set fra forhandlernes synspunkt, er, at stemmeprocenten ligger på et for lærernes vedkommende lavt niveau. Stemmeprocenten er på 56,8 pct., dvs. et begrænset fald i forhold til de 59,1 pct. i 2005, men til gengæld meget under deltagelsen i 2002 og 1999, hvor stemmeprocenterne var henholdsvis 75,4 og 82,5. Også skolelederne, der denne gang har fået deres egen selvstændige overenskomst og derfor stemmer særskilt, siger markant ja til deres aftale. Her er der 95 pct. ja-stemmer.

”Jeg er naturligvis særdeles tilfreds med den markante opbakning til aftaleresultatet. Det er en fornøjelse, at et stort flertal bakker op om de aftaler, vi har indgået med KL. Nu skal vi i arbejdstøjet og få lavet gode aftaler med kommunerne om arbejdstid. KL har under forhandlingerne sendt et vigtigt signal om, at de påskønner lærernes professionalisme. Det skal vi bruge – sammen med resten af resultatet – til at sætte en ny dagsorden for det vigtige arbejde, der udføres i folkeskolen og på de øvrige uddannelsesinstitutioner,” siger DLF’s formand Anders Bondo Christensen.

DLF forhandler samme med andre undervisergrupper i Lærernes Centralorganisation, og resultatet vil nu blive afleveret til LC. Med DLF’s størrelse i LC er det givet, at der også i LC vil blive et samlet ja til KTO-forliget. Resultatet for LC som helhed vil blive afleveret til KTO, hvor KTO’s bestyrelse på et ekstraordinært mødet den 14. april vil tage stilling til, om KTO-forliget er vedtaget. Det forudsætter enighed mellem hovedorganisationsgrupperne, som med afstemningsresultaterne i DLF og

HK/Kommunal er kommet nærmere. Et samlet ja vil betyde, at KTO-forliget kan træde i kraft med virkning fra 1. april, således at de aftalte lønstigninger kan udbetales med tilbagevirkende kraft i slutningen af maj. Hvis der ikke kan opnås enighed i KTO, beslutter bestyrelsen det videre forløb.

27. marts 2008: Antallet af unge, der søger ind på lærer- og pædagogseminarierne samt sygeplejeskolerne falder, og udsigten til færre lærere, pædagoger og sygeplejersker kan ramme den offentlige velfærd. Da fristen for optagelse efter kvote 2 udløber den 15. marts, kunne der således ifølge Morgenavisen Jyllands-Posten konstateres et fald på omkring en tredjedel. BUPL og DSR, der står foran en konflikt fremhæver, at der må gøres noget ved fagenes omdømme, og at der hurtigt må ske en lønmæssig opjustering, da løn er en væsentlig faktor i den sammenhæng. Således siger DSR's næstformand, Dorte Steenberg, at det er nødvendigt, at løn- og arbejdsforhold i fremtiden kommer til at afspejle sygeplejerskernes uddannelse og ansvar.

26. marts 2008: Forligsmanden, Mette Christensen, udsætter onsdag de varslede konflikter på sygehusområdet, i ældresektoren og på daginstitutionsområdet med 14 dage. De vil derved først kunne træde i kraft lørdag den 19. april med mindre forligsmanden i løbet af denne periode opgiver sine mæglingsbestræbelser. Hvis der inden den 19. april endnu ikke er opnået enighed mellem parterne, der kan danne baggrund for fremsættelsen af mæglingsforslag, er der i Forligsmandsloven mulighed for at udsætte konflikterne med yderligere 14 dage, så de først vil kunne træde i kraft i begyndelsen af maj. En sådan udsættelse skal foretages af de tre forligsmænd i for- ening med henvisning til, at konflikterne er af væsentlig samfundsmæssig betydning. Også i den anden udsættelsesmulighed kan forligsmanden vælge at opgive videre mægling, således at konflikterne starter tidligere. Men det almindelige har været, at udsættelsesperioderne er blevet benyttet fuldt ud.

Det er en omfattende konflikt, der i givet fald vil ramme særdeles ømtålelige områder af den offentlige sektor. FOA har i første omgang varslet strejke for 23.000 medlemmer og har udvidet varslingen med yderligere 12.000, der tidligst vil kunne starte deres konflikt den 28. april. BUPL har varslet strejke for 13.000 pædagoger, og fra Sundhedskartellets organisationer er ca. 70.000 omfattet. Det gælder bl.a. syge- og sundhedsplejersker, radiografer, jordemødre, bioanalytikere og fysioterapeuter.

26. marts 2008: Efter afslutningen af påsken mødes FOA og de respektive arbejdsgiverparter atter med forligsmanden onsdag. Her forelægges nu den af forligsmanden efterlyste plan for videre forhandlinger under Forligsinstitutionen af de udestående spørgsmål. Det drejer sig dels om de specielle forhold vedr. de forskellige faggrupper, dels om de generelle forhold, som FOA nu selv skal forhandle, fordi forbundet ikke har tilsluttet sig KTO-forliget. Der er afsat møder over den næste uge.

19. marts 2008: FOA og de respektive arbejdsgivermodparter – KL og danske Regioner – mødes igen med forligsmanden onsdag, hvor der gøres status over de specielle forhandlinger, som endnu langt fra er overstået. Mette Christensen sender derfor parterne hjem igen med besked om at stille med en plan for forhandling af de udestående uenigheder. Planen skal præsenteres for forligsmanden onsdag den 26. marts. Forligsmanden benytter ikke lejligheden ved dagens møde til at udsætte konflikten, men

det er en formodning, at konflikten vil blive udsat ved mødet en 26. marts, siger forbundsformand Dennis Kristensen til FOA's hjemmeside.

19. marts 2008: Selv om 3F's Offentlige Gruppe anbefaler forligene og også 3F's repræsentantskab har sagt ja, vil en del medlemmer alligevel sammen med de udsendte stemmesedler til urafstemningen modtage en anbefaling om at stemme nej. Stemmesedlerne udsendes af de enkelte afdelinger, og blandt dem er der nogle, der per tradition siger nej til overenskomstresultaterne. Det gælder også under OK 2008 for bl.a. afdelingerne i Horsens, Viborg, Frederiksværk-Frederikssund samt 3F Bygge- Jord- og Miljø i København. Næstformand i den Offentlige Gruppe Finn Petersen siger til 3f.dk, at gruppen fortsat anbefaler medlemmerne at stemme ja, men han anerkender, at det selvfølgelig er op til hver enkelt afdeling selv at tage stilling.

18.-19. marts 2008: OECD offentliggør en undersøgelse, der bl.a. sammenligner lønforholdene for sygeplejerskerne i fem forskellige lande. Undersøgelsen viser, at danske sygeplejersker er relativt højt aflønnet, idet de ligger ca. 15 pct. over gennemsnitslønnen i Danmark. I de andre lande bortset fra Australien – dvs. Storbritannien, Finland og Norge – ligger sygeplejerskerne derimod under gennemsnittet. Så lønnen for danske sygeplejersker er ikke så ringe endda, siger chefen for OECD's Danmark/Sverige-kontor, Jens Lundsgaard. Han tilføjer, at den danske økonomi bestemt ikke kan holde til mere end de 12,8 pct. i stigning, som er resultatet i de indgåede forlig. Dansk Sygeplejeråd udtaler på baggrund af en analyse af tallene, at undersøgelsen er særdeles problematisk – bl.a. dækker den alt for få og alt for tilfældigt udvalgte lande.

18. marts 2008: De specielle forhandlinger mellem Personalestyrelsen og de enkelte organisationer i den statslige sektor – det såkaldte fire-ugers vindue – er nu lukket. Dermed er det samlede statslige forlig på plads. Det har været særdeles vanskelige forhandlinger, men resultatet er blevet langt bedre, end vi havde frygtet, udtaler formanden for CO II og Politiforbundet, Peter Ibsen. Han er især tilfreds med, at der nu er afsat de fornødne puljemidler til forhandlingerne mellem Rigspolitiet og Politiforbundet – både hvad angår lønprojektet for politipersonale og et nyt lønsystem for kontorpersonale ved politiet og domstolene.

De tre centralorganisationer OC, LC og CO II, der er samlet i forhandlingsfællesskabet SKAF, besluttede derfor mandag eftermiddag at anbefale det samlede CFU-resultat til godkendelse i medlemsorganisationerne. Det er samme er sket for de to øvrige hovedaktører på det statslige område. OAO og AC.

Politiforbundet har berammet et ekstraordinært hovedbestyrelsesmøde torsdag den 27. marts. På det tidspunkt regner man med, at der vil kunne gives en samlet status på resultatet af organisationsforhandlingerne. Derefter skal Politiforbundet og de andre organisationer tage stilling til, om der skal siges nej eller ja til det samlede forlig. CO II tager endelig stilling til det samlede CFU-resultat på det ekstraordinære repræsentantskabsmøde onsdag den 16. april 2008. Samtidig vil afgørelsen foreligge for OAO og AC, mens der på det kommunale og regionale område vil foreligge en endelig afgørelse mandag den 14. april. Først i midten af april er der dermed klarhed over om de indgåede forlig, der gælder den overvejende del af organisationerne på det offentlige område, også er godkendt af medlemmer.

18. marts 2008: FOA indgår natten til tirsdag forlig med KL om arbejdstidsaftalen for ansatte inden for social- og sundhedsområdet i kommunerne. Forliget indebærer bl.a., at en række tillæg og godtgørelser hæves fra 1. april næste år. Parterne er desuden blevet enige om at nedsætte en arbejdsgruppe, deri overenskomstperioden skal forsøge at nå frem til enighed om en forenkling af arbejdstidsreglerne.

17. marts 2008: Også FOA's specielle forhandlinger med Danske Regioner bryder sammen. Det er her på grund af uenighed om midler til lokal løndannelse. FOA har i forvejen for nogle medlemsgruppers vedkommende accepteret samlet 1,25 pct. i overenskomstperioden og vil ikke acceptere Danske Regioners krav om 2 x 0,8 pct. eller i alt 1,6 pct. til dette formål. Onsdag skal FOA og arbejdsgiverne orientere forligsmand Mette Christensen om, hvordan det er gået med de forskellige forhandlinger, og i FOA forventes det nu, at forhandlingerne mellem FOA og regionerne fremover vil foregå direkte under forligsmandens ledelse.

14. marts 2008: Både KL og Danske Regioner er fredag ved at have alle rammeaftaler om nødberedskab på plads med de forskellige faglige organisationer, der har varslet konflikt. Det gælder ikke mindst DSR og FOA. Fredag holdes der repræsentantskabsmøde for Offentligt Ansattes Organisationers statslige forhandlingsområde (OAO-Stat), dvs. LO-forbundene på det statslige arbejdsmarked. Repræsentantskabet beslutter at anbefale medlemmerne at stemme ja til overenskomstresultatet på det statslige område.

FOA og KL blev mandag den 10. marts af forligsmanden sat i gang med et forsøg på at nå til et resultat vedr. de specielle spørgsmål, der handler om overenskomsterne for FOA's medlemsgrupper. På enkelte områder er der blevet opnået forlig, men det kniber med at nå til enighed om de såkaldte fælleskrav. Det må således fredag konstateres, at parterne endnu ikke kan få enderne til at mødes, selv om de rent indholdsmæssigt er tæt på hinanden. Det gælder bl.a. en fritvalgsordning, hvor FOA's medlemmer inden for visse grænser skal kunne vælge mellem mere i løn, mere i pension eller fridage. FOA ønsker, at denne ordning skal gælde for alle medlemmerne – også de grupper, som allerede har afsluttet deres særlige forhandlinger, mens KL holder fast i, at de indgåede delforlig ikke skal åbnes. FOA's formand, Dennis Kristensen, er stærkt fortørnet over dette. Efter de oprindelige køreplaner skulle fælleskravene være forhandlet først, så faggrupperne fik mulighed for at overvære, om de ville inddrage de forskellige elementer i deres aftaler. Men da forhandlingerne om fælleskravene er blevet trukket ud, har de grupper, som har indgået delforlig, ikke fået den mulighed. Derfor bør der være en ny chance, og FOA vil ikke finde sig i, at KL afviser dette, siger Dennis Kristensen.

12.-13. marts 2008: På AC-området er der generelt i medlemsorganisationerne en positiv holdning til forligene. Fx har både DM og DJØF anbefalet et ja. Undtagelsen er Ingeniørforeningen (IDA), hvor formanden for Ansatte Ingeniørers Råd, Ole Høyer, finder den samlede ramme alt for lav. Derfor er der ikke gjort noget ved det store efterslæb, der findes mellem privatansatte og offentligt ansatte ingeniører, mener IDA. Formanden for AC, Sine Sunesen, udtaler, at IDA's afvisning af overenskomst-aftalen på det offentlige område ikke er sagligt begrundet. Hun forventer da også ud fra positive tilkendegivelser fra mange andre medlemsorganisationer, at der kommer et samlet ja fra medlemmerne.

12. marts 2008: 3F's repræsentantskab tager på et møde onsdag eftermiddag stilling til forligene på det offentlige område, og anbefalingen er klart, at den offentlige gruppes ca. 43.000 medlemmer stemmer ja til de opnåede resultater. Begejstringen er dog størst for det statslige forlig, hvor omkring tre fjerdedele af repræsentantskabet anbefaler et ja. For KTO-forligets vedkommende er det to tredjedele, der er positivt stemt. Urafstemningen vil nu gå i gang. Dog mangler endnu på det statslige område et repræsentantskabsmøde i LO-organisationernes forhandlingsfællesskab OAO: Offentligt Ansattes Organisationer, fredag den 14. marts. Her sker den endelige godkendelse af det statslige forlig.

11. marts 2008: På et møde tirsdag i Forligsinstitutionen mellem Sundhedskartellet og henholdsvis Danske Regioner og KL bliver parterne af forligsmanden, Mette Christensen, sendt hjem til nærmere drøftelser af arbejdsgivernes tilbud om en overenskomst inden for en ramme på 12,8 pct. Sundhedskartellet tilkendegiver, at de 12,8 pct. ikke er nok, men arbejdsgiverne vil gerne præsentere os lidt mere teknisk for, hvad det dækker over, siger kartellets formand, Connie Kruckow, efter mødet, idet hun samtidig holder fast på, at kravet fra organisationernes side er 15 pct. Da der allerede er enighed om det hele bortset fra den samlede lønramme – således er der indgået fire delforlig, som ”vi ikke har lyst til at pakke op igen” – er der således ikke meget at forhandle om, når arbejdsgiverne holder fast i rammens størrelse. Partner skal orientere forligsmanden om forløbet efter påske på et møde programsat til onsdag den 26. marts.

10. marts 2008: Der indgås rammeaftale mellem KL og DSR om nødberedskab under den varslede konflikt. Rammeaftalen følges med en skabelon til indgåelse af de lokale aftaler, som mere præcist fastlægger, hvordan bemanningen skal være på de enkelte arbejdspladser for at sikre, at det livsnødvendige arbejde udføres. Parterne har igennem deres hovedaftale forpligtet sig til et sådant nødberedskab. Det er på de mest sårbare områder som ældresektoren og sygehusene en skal-bestemmelse i hovedaftalerne, mens de gensidige forpligtelser er knapt så rigoristiske på mindre sårbare områder. På daginstitutionsområdet fastslår hovedaftalen mellem BUPL og KL således, at der kan aftales et nødberedskab.

Det har allerede offentligt været fremhævet af parterne, at det kan give store problemer at sikre nødberedskabet. På grund af arbejdskraftmanglen på de områder, der vil blive ramt af en evt. konflikt, vil der formentlig opstå situationer, hvor nødberedskabet er på niveau med eller måske endog højere end den daglige bemanning indimellem er. Normalt kompenseres det med anvendelsen af vikarer, men da det ikke er tilladt under konflikt, kan det blive vanskeligt at leve op til kravene.

7. marts 2008: Forligsmanden for det offentlige område, Mette Christensen, indkalder fredag både FOA og Sundhedskartellet samt deres respektive arbejdsgivermodparter til en første runde i Forligsinstitutionen efter forhandlingssammenbruddene og afgivelse af konfliktvarsler. Mandag er det FOA's tur til drøftelser under forligsmandens ledelse med KL og RLTN, og tirsdag er Sundhedskartellets overenskomster på dagsordenen. Også BUPL bliver indkaldt til møde i Forligsinstitutionen.

7. marts 2008: Fredag formiddag godkender repræsentantskabet KTO-forliget med både KL og RLTN (Danske Regioner). FOA og BUPL har med deres nej forladt KTO's forhandlingsaftale for OK 2008 og deltager dermed ikke i repræsentantskabets afslutning. Det er således 46 ud af 48 organisationer, der hermed har tilsluttet sig forliget. Formanden for KTO, Anders Bondo Christensen, udtrykker sin tilfredshed med repræsentantskabets godkendelse af et forlig "... der giver de største lønstigninger i tyve år og sikrer samtidig en ekstraordinær lønstigning i forhold til det private arbejdsmarked."

Herefter skal KTO-forliget til afstemning blandt medlemmerne i de enkelte organisationer. Organisationerne skal melde tilbage til KTO senest fredag den 11. april kl. 16.00, hvorefter KTO's bestyrelse mødes mandag den 14. april for at tage stilling til, hvorvidt KTO-forliget er godkendt.

I sin beretning på KTO's repræsentantskabsmøde opsummerede Anders Bondo Christensen sin anbefalinger af forliget på følgende måde:

"KTO-forliget er rigtig godt! Jeg anbefaler ikke bare dette resultat fordi, det er "det bedst opnåelige". – Det er det naturligvis, for ellers havde vi opnået et bedre resultat. Men grunden til, at jeg anbefaler resultatet er, at det er rigtig godt! Så enkelt er det! Vi har sikret de største lønstigninger til alle ansatte i kommuner og regioner i 20 år. Vi har fået seniorrettigheder. Vi har fået udvidet barsel til mænd. Vi har fået frihed til forældre ved barns 2. sygedag. Og vi har taget hul på, at forbedre medarbejdernes trivsel og sundhed. Og så skal vi ikke glemme, at vores tillidsrepræsentanter også har fået et obligatorisk tillæg og bedre beskyttelse end tidligere.

Jeg er selvfølgelig helt opmærksom på, at nogle organisationer vurderer, at forliget ikke lever op til medlemmernes forventninger. Og jeg skal ærligt indrømme, at den afgørende forbedring, som vi opnåede i den sidste runde ikke er så enkel at forklare som et højere procenttal – selv om den er bedre. Det gælder også for en uddannet matematiklærer! Men et resultat med 0,6 % uden for reguleringsordningen er altså et resultat med en indbygget sikkerhed for på sigt at opnå en bedre lønudvikling i kommunerne end på det private område."

Fredag formiddag udsender FOA samtidig med offentliggørelsen af KTO forliget en pressemeddelelse, hvor formanden, Dennis Kristensen, fremhæver, at FOA og BUPL – de to KTO-organisationer, der har sagt nej – sammen med Sundhedskartellet udgør et flertal af de ansatte både på det kommunale og det regionale arbejdsmarked. Samlet set er der således på det kommunale og det regionale område kun indgået forlig for 44 pct., mens 56 procent nu fortsætter i Forligsinstitutionen.

"Hverken KL eller Danske Regioner kan henvise til, at de aftaler, der er indgået, er repræsentative eller endsige udgør et flertal. I Forligsinstitutionen er det kotume, at de mindre områder retter ind efter de store områder eller flertallet. Men denne situation eksisterer ikke denne gang. Derfor er der naturligvis også noget at forhandle om," siger Dennis Kristensen."

I denne sammenhæng er det dog næppe det kommunale og regionale område under et, men hele den offentlige sektor, som udgør målestokken. Den endelige stillingtagen til forliget i den statslige sektor er endnu ikke en realitet, men hvis CFU-forliget med finansministeren holder, betyder det, at det nej-flertal, FOA har regnet sig frem til, ændres til et ja-flertal. Så vil der være indgået forlig med 56 pct., mens FOA, BUPL og Sundhedskartellet udgør de resterende 44 pct. Det ændrer naturligvis ikke ved, at det er meget vægtige og omfattende områder, der risikerer at ende i konflikt.

6. marts 2008: Torsdag aften siger en enig bestyrelse for 3F's Offentlige Gruppe ja til KTO-forliget. Efter at 3F's egne organisationsaftaler er kommet i mål med positive resultater, er den tøvende holdning i 3F vendt til en ensidig positiv tilslutning til forliget.

5.- 6. marts 2008: Selv om de resterende organisationsaftaler mellem BUPL og KL også kommer på plads med positive resultater – herunder bl.a. en ny ledaftale – vender BUPL's hovedbestyrelse på sit møde onsdag eftermiddag tommelfingeren ned. Et stort flertal holder fast i de oprindelige krav om en markant stigning udover lønudviklingen i den private sektor, og derfor bliver KTO-forliget afvist. BUPL følger dermed FOA og Sundhedskartellet i Forligsinstitutionen og i retning af en sandsynlig konflikt. Der er hermed varslet strejke for ca. 100.000 ansatte på ældreområdet i sygehussektoren og på daginstitutionerne. Hvorvidt de resterende 46 ud af 48 medlemsorganisationer i KTO alle vil holde fast i forliget, bliver i første omgang afgjort på KTO's repræsentantskabsmøde fredag den 6. marts kl. 10, hvorefter forliget sendes til afstemning i de enkelte organisationer.

Det er således kun 2 ud af 48 organisationer i KTO, der nu har sagt nej, men det skal understreges, at disse to organisationer hører til blandt de største og dermed udgør 49,3 pct. af det samlede medlemstal i KTO. Det er især FOA, der er en mastodont på det kommunale arbejdsmarked, og som alene har 38 pct. af KTO's samlede medlemstal.

Det mest åbne spørgsmål, der står tilbage er, hvordan 3F's Offentlige Gruppe vil stille sig. Gruppeformanden, Ellen K. Lykkegård, anbefaler selv et ja til forligene mellem KTO og henholdsvis KL og RLTN. Gruppebestyrelsen kommer med sin indstilling på et møde torsdag aften, og udfaldet vil efter Ellen K. Lykkegårds vurdering afhænge af slutspurten i organisationsforhandlingerne på de forskellige overenskomstområder, som dækkes af 3F. Onsdag aften var det alene den toneangivende aftale for specialarbejderne m.fl. samt en mindre overenskomst for driftsteknikere, der var på plads. Ifølge udlægningerne på 3F's hjemmeside er det med positivt resultat. Torsdag formiddag kommer to ny aftaler i mål på henholdsvis HUS/REN-området og for buschauffører. Der er tale om overenskomster, som omfatter både 3F og FOA.

Onsdag den 5. marts kl. 1.30 kommer en anden vigtig aftale på plads. Det er et forlig mellem Yngre Læger og Danske Regioner, som er afgørende for, at AC kan godkende det samlede KTO-forlig.

3. marts 2008: Ved indgåelsen af KTO-forliget med KL var der en vis reservation hos enkelte organisationer. Det gjaldt ikke mindst BUPL, hvor der i baglandet er et højt forventningsniveau til resultatet af OK 2008, men derudover også hos 3F, hvis organisationsforhandlinger endnu ikke var nået i mål. Mandag ser det dog ud til, at 3F i høj grad svinger til den positive side i vurderingen af det kommunale og regionale resultat. Formanden for 3F's offentlige gruppe, Ellen K. Lykkegaard, er således tilfreds med, at det via forbedringen af feriegodtgørelsen uden for reguleringsordningen er lykkedes at få et samlet acceptabelt niveau. Dertil kommer, at der i løbet af weekenden endelig er kommet et organisationsforlig på plads – nærmere bestemt overenskomsten for 11.500 specialarbejdere, gartnere, struktører m.fl. Dette forlig,

der bl.a. giver en stigning på to løntrin, betegnes af forhandlingssekretær i 3F's offentlige gruppe, David Gibson, som en banebrydende aftale.

Holdningen i BUPL er mindre afklaret. Her er der onsdag hovedbestyrelsesmøde, hvor afgørelsen om ja eller nej til et forlig bliver truffet. Det er formentlig den faggruppe – bortset fra FOA's social- og sundhedsgrupper – som har haft de største forventninger, og som derfor vil have vanskeligst ved at sige ja til niveauet i det samlede forlig – selv om der er stor tilfredshed med BUPL's egen organisationsaftale for basisgrupperne i daginstitutionerne.

Efter at røgen fra weekendens forlig har lagt sig, ser det således mandag ud til, at stort set alle KTO's medlemsorganisationer vil bakke op om resultatet. FOA stod allerede før den afsluttende forhandling udenfor og er dermed via Forligsinstitutionen på vej mod en konflikt. Måske vil de blive fulgt af BUPL. Også Sundhedskartellet har sat kursen mod konflikt. Formanden for kartellet, Connie Kruckow, udtaler, at man skal have mindst 15 pct. for at sige ja.

På den baggrund skal man se, at formanden for AC, Sine Sunesen, i Politiken mandag advarer imod, at de, der går i strejke, opnår mere end de, der har indgået forlig. "Det vil lægge gift ud for fremtidige forhandlinger," siger hun. Sine Sunesen tilføjer: "Jeg tror ikke, at forligsmanden vil komme med en forligsskitse, der er bedre end det, vi har forhandlet. Men der kan jo være nogle uansvarlige partier på Christiansborg, som føler sig fristet til at belønne bestemte grupper. Vi må bare håbe, de ikke har et flertal."

2. marts 2008: Søndag afsluttes også forhandlingerne mellem KTO og Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) med et samlet forlig, der holder sig på den af finansministeren fastlagte ramme på 12,8 pct. Forliget svarer i hovedtrækkene til KTO's forlig med KL på det kommunale område. I den regionale aftale er det således også lykkedes at løse striden om de 12,8 pct. ved at holde en del af forbedringerne – nærmere bestemt forhøjelsen på 0,4 pct. af den særlige feriegodtgørelse – uden for reguleringsordningen. Formanden for KTO, Anders Bondo Christensen, fremhæver, at der på den måde også i regionerne er sikret en ekstraordinær lønstigning i forhold til det private arbejdsmarked, hvilket var et højt prioriteret krav, og samtidig har resultatet for lønmodtagerne fået en samlet værdi, så det svarer til forliget på det statslige område mellem CFU og finansministeren.

Også formanden for RLTN, Kristian Ebbensgaard, er tilfreds med forliget, men han understreger samtidig, at Regionerne har strakt sig langt, og at forliget er gået lige til kanten af de økonomiske muligheder. Begge hovedforhandlere ser optimistisk på mulighederne for, at RLTN nu meget hurtigt bliver færdige med de endnu udestående forhandlinger med nogle af KTO's medlemsorganisationer. Det er forudsætningen for et samlet resultat, så konflikt kan undgås for alle KTO's medlemsorganisationer – med FOA som undtagelsen.

Desuden er også Sundhedskartellet på vej mod en konflikt. Efter sammenbruddet i forhandlingerne med RLTN for et par dage siden, endte også forhandlingerne med KL søndag med et sammenbrud. Sundhedskartellet kunne ikke acceptere den ramme, der lå med KTO-forliget. Inden det endelige sammenbrud i spørgsmålet om den samlede ramme blev der dog indgået et delforlig med en ramme på ca. 4,5 pct. svarende til organisationsforligene, der tidligere er indgået mellem KL og de enkelte medlemsorganisationer i KTO. Konfliktvarslerne til KL bliver nu afleveret mandag og processen fortsætter dermed i Forligsinstitutionen.

1. marts 2008: Natten til lørdag lykkes det i tredje forsøg for KL og KTO at nå et samlet forlig for det kommunale område. Sammenbruddet torsdag aften sendte forhandlerne i tænkeboks, og det lykkes i løbet af fredagen at finde en kreativ mulighed, så det tilbageværende problem omkring den samlede ramme på 12,8 pct. kan løses. Se den nærmere gennemgang af forløbet og indholdet i forliget i artiklen ”Alle gode gange tre”

28.-29. februar 2008: Med rækken af delforlig i ugens løb mellem KL og de enkelte organisationer er det kun FOA, der står tilbage som det eneste forbund, som ikke har et delforlig inden for rækkevidde. Der er dermed bredt i KTO skabt en positiv stemning, fordi der vejen rundt er stor tilfreds med de forbedringer, som delforligene indeholder, og som først endeligt sikres ved indgåelsen af et samlet forlig. Derfor er vejen banet for, at KL og KTO gør endnu et forsøg torsdag aften på at skabe det store kompromis og dermed en fælles løsning for alle – bortset fra FOA. En række underhåndskontakter synes at vise, at hovedforhandlerne kan se konturerne af et forlig, hvor en fleksibel oversættelse af det statslige forlig til det kommunale område kan forene parterne. Det er almindelig forhandlingspraksis, at parterne først gør et nyt forsøg efter et sammenbrud som det, der fandt sted natten til tirsdag den 19. februar, når de er rimeligt sikre på, at det denne gang vil føre til et positivt resultat. Da det i løbet af torsdagen forlyder, at nu vil KL og KTO mødes igen, er der derfor det almindelige indtryk, at det samlede forlig er nær.

Inden parterne skal lægge sidste hånd på en aftale, foregår der efter sædvanlig praksis en koordinering på arbejdsgiversiden, hvor finansministeren bliver forelagt det mulige forlig, der kan blive resultatet af aftenens forhandlinger. Og som det indirekte fremgår af KL's pressemeddelelse fra torsdag aften, siger finansministeren lodret nej til et sådant resultat. Som det er formuleret i en artikel i Jyllands-Posten:

”Det afgørende nej, som udløser sammenbrud og strejke, kommer fra finansminister Lars Løkke Rasmussen (V), som blev konsulteret i går af arbejdsgiverne i KL. Han har tidligere forhandlet en overenskomst hjem med de statsansatte med en stigning på 12,8 pct. de kommende tre år. ”Det loft ønsker regeringen ikke at passere, og så kan vi ikke andet end at lytte. Det signal har vi fået fornyet,” siger KL's chefforhandler, borgmester Mads Lebech (K).”

Da KTO møder op til den afgørende runde i KL bliver der derfor ikke tale om en reel forhandling. De kommunale arbejdsgivere kan blot meddele, at de ikke kan røre sig ud over de 12,8 pct., og dermed det tilbud, som KTO har sagt nej til en gang. Parterne kan derefter blot konstatere, at også det andet forsøg på at nå et samlet forlig er endt med et sammenbrud.

Det tilbud, som finansministeren blokerer for, indeholder en marginal stigning af lønrammen fra 12,8 pct. til 13,1 pct. over tre år, men samtidig er KTO villig til at rykke nogle af elementerne frem i overenskomstperioden, så de træder i kraft senere. Derved vil den samlede budgetmæssige effekt af et KTO-forlig på dette grundlag blive de 17 mia. kr., som allerede er lagt på bordet af KL, og som finansministeren har accepteret.

Den lille forbedring af det kommunale forlig i forhold til statsforliget på 0,3 pct. – svarende til ca. 400 mio. kr. – vil således først fuldt og helt slå igennem i den næste overenskomstperiode fra 1. april 2011. Et forlig, der kunne have samlet hele KTO,

bortset fra FOA, ville dermed ikke samfundsøkonomisk være en yderligere belastning i aftaleperioden fra 1.4. 2008 til 31.3 2011.

For KTO har det været en forudsætning for at samle organisationerne bag et forlig, at det med den beskedne stigning i rammen bliver anerkendt, at det kommunale arbejdsmarked adskiller sig fra det statslige, og at de kommunalt ansatte således har haft en ringere lønudvikling end deres kolleger i den statslige sektor. En direkte oversættelse af statsforliget vil dermed give de kommunalt ansatte et reelt set dårligere resultat.

Frustrationerne i KTO er store oven på det nye sammenbrud. KTO's formand, Anders Bondo Christensen, siger, at organisationerne nu vil aflevere deres konfliktvarsler mandag den 3. marts, hvorefter det videre forløb overgår til Forligsinstitutionen. Om der her kan opstå en ny situation, som gør det muligt at samle organisationerne bag et mæglingforslag, kan det være svært at spå om. Men det momentum i retning af et forlig, der ellers er blevet skabt af de mange delforlig, er blevet brudt, og sammenbruddet kan ventes at føre til ny turbulens i de forskellige organisationers bagland, og dermed bliver det alt andet lige vanskeligere at holde sammen på KTO.

”Det er vanvittigt at kaste hele den offentlige sektor ud i en konflikt, når vi havde fundet en forsvarlig løsning, som kommunerne kunne klare inden for budgetterne. Det viser bare, at vi ikke forhandler med arbejdsgiverne, som sidder ved bordet, men med en finansminister langt væk. Han holder arbejdsgiverne i et jerngreb,” siger Anders Bondo til Jyllands-Posten.

28. februar 2008: Torsdag formiddag bryder forhandlingerne mellem Sundhedskartellet og RLTN sammen. Som følge af sammenbruddet afleverer organisationerne i Sundhedskartellet med DSR i spidsen nu deres konfliktvarsler. Dermed vil forhandlingerne blive overtaget af Forligsinstitutionen under ledelse af forligsmanden for det offentlige område, Mette Christensen. Hun vil, sådan som fronterne er blevet trukket op, få vanskeligt ved at forene parterne. Men det kan forventes at hun vil etablere et stærkt pres og herunder anvende mulighederne for at udsætte konflikten med 2 x 14 dage. Det vil således formentlig først være i starten af maj, at en evt. konflikt bliver en realitet.

Inden det endelige sammenbrud i spørgsmålet om rammens størrelse lykkedes det dog at få indgået delforlig om en del af rammen – svarende til de mange delforlig, der i ugens løb er blevet indgået mellem KL og de enkelte organisationer i KTO. Sundhedskartellets formand, Connie Kruckow, er især tilfreds med., at der er givet en lønforbedring på to pct. til nattjeneste. Delforliget forlader formelt set væk, da det er gjort betinget af, at der også indgås et samlet forlig. Men det kan alligevel vise sig at være en væsentlig brik, enten hvis det bliver muligt at fremsætte et mæglingforslag i Forligsinstitutionen eller i forbindelse med et evt. politisk indgreb, hvis der kommer en konflikt.

28. februar 2008: Natten til torsdag kommer også pædagogernes overenskomst på plads med indgåelse af et forlig mellem KL og BUPL. Formanden for BUPL er tilfreds med forliget, der giver pæne lønforbedringer og pensionsstigninger til alle pædagoger. Den endelige vurdering vil dog afhænge af, om der også med forhandlingerne om den samlede økonomiske ramme mellem KL og KTO kan sikres pædagogerne et ordentligt lønløft. Så delforliget er kun et skridt nærmere en ny overenskomst.

Udover forliget med BUPL og HK/Kommunal er der natten til torsdag også indgået organisationsaftaler mellem KL og Dansk Metal samt en række håndværkergrupper og Dansk Funktionærforbund. Det er dermed meget store grupper af kommunalt ansatte lønmodtagere, der har fået deres egne særlige aftaler på plads, og det kan bane vejen mod et nyt forsøg på at indgå et samlet forlig mellem KTO og KL.

28. februar 2008: Sent onsdag overvinder parterne deres problemer, så et delforlig mellem HK/Kommunal og KL kan blive en realitet. Hovedpunkterne i aftalen er bl.a., at alle medlemmer af HK/Kommunal stiger halvandet løntrin og får ekstra pension. Desuden er der indbygget en uges seniorfri til alle over 60 år samt en fritvalgsmodel, hvor pensionsbidrag over 15,1 pct. kan udbetales som en slags ekstra ferietillæg. Det har været hårde forhandlinger, men de har været det hele værd, udtrykker en tilfreds Bodil Otto, der dermed har afsluttet sin første organisationsaftale som formand for HK/Kommunal, efter hun i januar afløste den nye HK/Danmark formand Kim Simonsen på posten.

27. februar 2008: På det regionale område lykkes det onsdag at indgå det første organisationsforlig mellem RLTN og Foreningen af Speciallæger for overlæger, cheflæger mv. på de regionale sygehuse. Det er en gruppe på ca. 5.000 læger.

27. februar 2008: Natten til onsdag indgår KL forlig med Socialpædagogernes Landsforbund (SL). Forliget fordeler den ramme på 4,5 pct., der af arbejdsgiverne er tilbudt til organisationsforhandlingerne, og resultatet betyder for de ca. 20.000 socialpædagoger pæne lønstigninger og pensionsforbedringer. Endvidere er der afsat midler til fortsat udbygning af den lokale løndannelse.

Hermed er også en betydende LO-organisation kommet på plads med egne forhandlinger i forlængelse af forligene for den største FTF-organisation, Danmarks Lærereforening, og AC. Det kniber mere for andre større LO-organisationer at blive færdige. Således må HK/Kommunal og KL opgive at blive enige natten til onsdag. Formanden for HK/Kommunal, Bodil Otto, beklager det manglende resultat, som hun tilskriver KL's tøven med at acceptere HK's krav, selv om de holder sig inden for rammen på de 4,5 pct. Der er dog ikke tale om sammenbrud, og forhandlingerne vil snarest blive genoptaget.

Mere fastslået synes situationen at være for forhandlingerne mellem KL og 3F's Offentlige Gruppe. Her er der natten til onsdag tale om et egentligt sammenbrud i forhandlingerne for driftsassistenten og specialarbejdere, sådan som situationen udlægges af 3F's forhandlere. Der er fortsat uenighed om både løn og pension, og der er ikke aftalt nye møder. Onsdag understreger gruppeformand Ellen K. Lykkegaard dog, at 3F bliver i KTO's forhandlingsaftale og dermed ikke følger FOA. Derfor er der mulighed for nye forligsforsøg for 3F'erne.

Ellen K. Lykkegaard er dog skeptisk, fordi også det samlede forlig tegner mindre gunstigt for 3F'erne. Således kommer den skævdeling, der lå i arbejdsgivernes tilbud, slet ikke de lavtlønnede ufaglærte grupper til gode. Det er alene grupper med uddannelsesmæssig baggrund, der tildeles ekstra stigninger, og det er stærkt provokerende, mener gruppeformanden.

26. februar 2008: FOA meddeler tirsdag, at forbundet udtræder af de fælles forhandlinger via KTO. Ifølge forbundets formand, Dennis Kristensen, skyldes det, at der i

KTO ikke er enighed om, hvilke krav man skal gå i konflikt på, og det er nødvendigt at afklare det, fordi organisationerne er tæt på at skulle fremsende strejkevarsler, så en evt. konflikt kan træde i kraft ved de nuværende overenskomsters udløb den 1. april. FOA ønsker at sikre det såkaldte efterslæb på ca. 1,5 pct. og samtidig at få slået hul på lønforskellen mellem traditionelle kvindefag og traditionelle mandefag. Da de andre organisationer ikke vil binde sig til det, er der set fra FOA's synsvinkel ikke længere basis for fælles forhandlinger.

Formanden for KTO, Anders Bondo Christensen, tager FOA's beslutning til efterretning. Det er i overensstemmelse med KTO's forhandlingsaftale, at der er mulighed for at gå alene, hvis man føler sig klemt af fællesskabet. FOA udtræder således alene af den aktuelle fælles forhandling af OK 2008 og ikke af KTO.

FOA føler sig også klemt af, at der i de seneste dage er indgået forlig mellem KL og både LC og AC, mens FOA ikke er kommet i realitetsforhandlinger. Der er således lagt op til, at hovedparten af organisationerne i KTO, hvis der åbnes op for en ny forhandling med KL om den samlede ramme, vil være parat til at slutte på et niveau, som ikke er tilstrækkeligt for FOA. Derfor har FOA besluttet, at man lige så godt kan sige farvel nu.

26. februar 2008: KL og AC indgår sent mandag i forlængelse af forliget mellem KL og LC et delforlig, der dækker de godt 12.000 akademikere i kommunerne. Med forliget får de akademiske medarbejdere en række lønforbedringer, herunder sker eksempelvis en væsentlig forhøjelse af begyndelseslønnen.

Som en nyordning er der aftalt mulighed for plustid/fleksibel arbejdstid i kommunerne. Ordningen indebærer, at der kan indgås lokale aftaler med den enkelte medarbejder om forøgelse af den ugentlige arbejdstid ud over 37 timer om ugen. Forliget er indgået under forbehold for, at der senere indgås et samlet forlig mellem KL og KTO eller mellem KL og AC, evt. sammen med en flerhed af organisationer, om en fornyelse af overenskomster og aftaler pr. 1. april 2008. Det er en væsentlig formulering, der præciserer mulighederne for, at en række organisationer hver for sig eller sammen kan indgå et samlet forlig – også i den situation hvor det fortsat ikke bliver muligt at indgå et fælles KTO-forlig.

25. februar 2008: Det første forlig mellem KL og de enkelte organisationer indgås på et område, hvor det på forhånd var spået, at ville blive særdeles vanskeligst. Det er folkeskolen, hvor der i mange år har været en uløselig strid mellem lærerne og deres arbejdsgivere om arbejdstidsreglerne. Så sent som i 2005 måtte parterne opgive at enes om en ny aftale, og af hensyn til et samlet forlig blev arbejdstidsreglerne sendt til hjørnespark. Trods uenighederne har KL og Danmarks Læreforening via Lærernes Centralorganisation (LC) under OK 2008 systematisk arbejdet for at nå frem til et forlig, og mandag lykkedes bestræbelserne.

Lærerne måtte opgive at få gennemført nye regler, der centralt fastsætter et maksimums undervisningstimal. I stedet er parterne blevet enige om et sæt principper, der skal understøtte, at lærerne inden for nogle rammer selv løser deres opgaver professionelt og dermed begrænser bureaukratiet i det hidtidige system. Aftalen forpligter kommunerne til at forhandle med lærerkredsene om at tilpasse den nye arbejdstidsaftale til forholdene i den enkelte kommune, og der skal nu udarbejdes værktøjer, der kan hjælpe de lokale parter i forhandlingerne. Siden 2005 er der i en række

kommuner indgået lokale aftaler, begge parter er tilfredse med. Det er dette spor, der videreudvikles. Men problemet indtil nu har efter DLF's opfattelse været, at der ikke har været et tilstrækkeligt pres på kommunerne, og derfor har det ikke kunnet lade sig gøre at få spredt de lokale aftaler i tilstrækkelig grad. Det er det, der nu vil blive mulighed for med den nye forpligtende aftale.

Spørgsmålet om arbejdstiden har ikke kun været en kamp mellem lærerne og arbejdsgiverne, men har ofte også ført til indre splid i Danmarks Lærerforening. Ikke mindst af den grund er det væsentligt at bemærke, at forliget er tiltrådt af en enig hovedstyrelse i DLF. Der synes således at være skabt baggrund for en langsigtet løsning af det spørgsmål, der har plaget folkeskolen siden lærernes overgang fra det statslige til det kommunale aftaleområde i 1993.

Lærernes forhandler, Anders Bondo Christensen, fremhæver det vigtige i, at parterne nu er enige om principperne for lærernes arbejdstid. Det sikrer, at lærernes selvstændige ansvar for undervisningen respekteres. Formanden for KL's Løn- og Personaleudvalg, Mads Lebech lægger vægt på, at den nye arbejdstidsaftale vil give større fleksibilitet og minimere bureaukratiet. Forliget vil styrke folkeskolen som en attraktiv arbejdsplads og gøre lærerarbejdet mere attraktivt, mener han.

Udover arbejdstiden indeholder forliget også en fordeling af de midler, der er afsat til organisationsforhandlingerne. Det indebærer bl.a., at alle får en stigning på to løntrin eller får en tilsvarende stigning.

I sig selv betyder lærerforliget ikke nogen ændring af den fastlåste situation i de generelle forhandlinger om den samlede ramme mellem KTO og KL. Men det kan skabe en ny situation, at der dermed er vist, at der er fremdrift i forhandlingerne med de enkelte organisationer og KL, siger Mads Lebech. Det er formentlig heller ikke uden effekt, at der nu er en af de største og mest fremtrædende grupper, som har en åbenlys interesse i at nå til et samlet forlig, idet den indgåede aftale mellem LC og KL forudsætter, at den følges op med enighed om de overordnede spørgsmål.

22. februar 2008: Det slutter med et forventet sammenbrud, da KTO og RLTN med fire dages forsinkelse tager fat på den afsluttende forhandling om løn. Regionerne giver som KL et tilbud på 12,8 pct. – eller præcist det samme som det statslige forlig. Da den statslige repræsentation har vetoret i RLTN kan regionerne naturligvis ikke udvise den fleksibilitet i "oversættelsen" af det statslige forlig, som KTO har krævet, fordi det kommunale og regionale område efter lønmodtagersidens opfattelse ikke direkte kan sammenlignes med den statslige sektor.

Formanden for RLTN, Kristian Ebbensgaard, siger, at han har svært ved at forstå, at KTO har sagt nej til et tilbud på niveau med statsforliget. På flere områder er tilbuddet faktisk bedre end i den private sektor. Det gælder bl.a. de regionale medarbejderes mulighed for øget indflydelse på eget arbejde – herunder tilrettelæggelsen af arbejdstiden og begrænsninger af gener ved natarbejde.

"KTO fik i 2005 en lønstigning på 9,3 pct.. Denne gang har RLTN fremlagt et forslag på hele 12,8 pct. plus de 0,6 pct. til seniorer og kompetenceudvikling (der finansieres af trepartsaftalen i forbindelse med kvalitetsreformen i forsommeren 2007). Da

lønsummen i dag er på cirka 26 milliarder kroner, svarer det til, at KTO siger nej til ekstra 3,3 milliarder kroner.”, siger Regionernes hovedforhandler.

Formanden for KTO, Anders Bondo Christensen, svarer i en pressemeddelelse: ”Helt som ventet kunne vi desværre heller ikke blive enig med RLTN om det afgørende lønspørgsmål. RLTN tilbød os – ligesom KL – en ramme på 12,8 pct. Som bekendte vil denne ramme betyde, at en regional aftale er dårligere end statens aftale. Det betyder, at forlignsinstitutionen også er rykket nærmere på et regionale område. Jeg er fortsat indstillet på en forhandlingsløsning, men det ser svært ud.”

22. februar 2008: I en pressemeddelelse udtaler formanden for FOA, Dennis Kristensen, sin skuffelse over, at fredagens forhandling med RLTN er endt helt uden resultat. Ganske vist var det forventeligt med et sammenbrud i spørgsmålet om den samlede ramme, men hængepartiet med det tredje delforlig om trivsel, sundhed og tryghed burde have været afsluttet, mener Dennis Kristensen. Det er igen spørgsmålet om arbejdsgivernes nej til at give en løngaranti mod lønnedgang i forbindelse med de kommende års forventede sygehusnedlæggelser og store omlægninger af sundhedssektoren, der skiller parterne. ”Vi var indstillet på et delforlig om disse ting i dag, selv om vi ikke kunne enes om en samlet økonomisk ramme. Men det ville regionerne ikke, og det er stærkt skuffende,” siger FOA’s formand. På dette område er KTO således kommet bagud i forhold til Sundhedskartellet, der allerede tidligere har indgået det tredje delforlig med RLTN om trivsel, sundhed og tryghed. Det var muligt, fordi Sundhedskartellet i modsætning til FOA ikke prioriterede kravet om en løngaranti.

21.-22. februar 2008: Ifølge 3F.dk er det statslige forlig blevet mødt med noget blandede følelser i 3F’s bagland. Det anerkendes, at der er tale om det højeste forlig i mere end 20 år, men samtidig er der utilfredshed over, at der ikke i højere grad er foretaget en skævdeling til fordel for de lavtlønnede. Når næsten hele rammen fordeles procentuelt bliver der målt i absolutte tal for små forbedringer til 3F’s statslige medlemsgrupper og forskellene i lønningerne fra top til bund bliver større og større. Det er dog sandsynligt, at holdningen vil blive mere positiv i forlængelse af, at der torsdag bliver indgået en af de første organisationsaftaler mellem 3F og Personalestyrelsen. Her lykkes det endelig for 3F at komme igennem med et gammelt krav om, at de uddannede serviceassistenter i staten fremover bliver løftet til faglært løn.

En kritik af den procentvise fordeling fremgår også af foa.dk, hvor der offentliggøres en beregning af effekten af det kommunale tilbud på 12,8 pct. Tallene viser, at FOA’s faggrupper vil få mindst med en samlet stigning i månedslønnen på 2.997 kr. i gennemsnit, hvor medlemmer af HK/Kommunal og DJØF eksempelvis når op på henholdsvis 3.674 og 5.574 kr.

Beregningen er en ren illustration, der bygger på, at hele rammen omsættes til løn, så stigningen er lidt overdrevet. Der tages heller ikke højde for, at der faktisk i udspilene ved det kommunale bord – så vidt det er oplyst – opereres med en vis skævdeling, som i givet fald vil komme FOA’s medlemsgrupper til gode.

I en pressemeddelelse fra HK/Kommunal fremhæver Bodil Otto, at hun på et udvidet forretningsudvalgs- og sektorbestyrelsesmøde har fået fuld opbakning til sin afvisning af den tilbudte lønramme på 12,8 pct. Hun mener, at der nu bør falde en anerkendelse for HK'ernes hårde arbejde med at få kommunalreformen på plads, og at hendes medlemmer også må kompenseres for, at det ikke er gået så godt med Ny Løn i den indeværende overenskomstperiode.

21. februar 2008: Torsdag aften må Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) og Sundhedskartellet opgive at nå til enighed om en ny overenskomst i det afgørende slag om den samlede rammes størrelse. I modstrid med den oprindelige køreplan er Sundhedskartellet kommet før KTO til det afgørende forhandlingsspil. Årsagen er, at den planlagte forhandling mellem KTO og RLTN mandag måtte aflyses, da KTO og KL først på dette tidspunkt efter indgåelsen af statsforliget natten til mandag kunne starte deres forhandlinger om den samlede ramme. I stedet mødes KTO og RLTN fredag den 22. februar.

Et forlig mellem RLTN og Sundhedskartellet ville have forudsat, at lønmodtagerrepræsentanterne her havde accepteret den statslige lønramme på 12,8 pct., som KTO et par dage tidligere havde sagt nej til. Og med det høje forventningsniveau blandt de ansatte på sundhedsområdet, var et sådant niveau ikke acceptabelt for Sundhedskartellet.

20. februar 2008: Finansministeriet og Akademikernes centralorganisation (AC) indgår onsdag et treårigt forlig på statens område i forlængelse af CFU-forliget, som AC formelt set kun er omfattet af for sine tjenstemandsansatte medlemmer. AC-forliget supplerer for de overenskomstansatte akademikere, og hovedlinierne er de samme som i CFU-forliget indgået to dage tidligere. Hertil kommer fordelingen af organisationspuljer i størrelsesordenen godt 2 pct.

20. februar 2008: I analyser af det kommunale sammenbrud bl.a. i Berlingske Tiden- de og Jyllands Posten forsøges det afdækket, hvorfor de kommunale parter mod forventning ikke kunne nå til enighed om et forlig. Det fremhæves, at det godt nok var et enigt KTO, der sagde nej til KL's absolutte krav om, at forliget skulle holdes sig på den statslige ramme på 12,8 pct., men det tilføjes, at der under overfladen er store uenigheder. Tilsyneladende vil den største gruppe af organisationer med DLF og AC i spidsen acceptere et forlig med en marginal forbedring af den statslige ramme, mens FOA på den anden fløj holder fast i, at det konstaterede efterslæb på 1,5 pct. som et minimum skal lægges oveni. En række organisationer placerer sig mellem disse yderstandpunkter, og derfor er det ikke givet, at det vil være muligt at nå et forlig, hvis arbejdsgiverne senere tilbyder en mere fleksibel oversættelse af statsforliget.

19. februar 2008: Natten til tirsdag – efter 8 timers forhandlinger – må parterne konstatere et sammenbrud på det kommunale område af bestræbelserne for at indgå et samlet forlig i kølvandet på forliget i den statslige sektor natten til mandag. Det var ellers forventet, at der med den statslige ramme på 12,8 pct. var blevet skabt et gennembrud, der kunne være med til at sikre, at hovedparten af organisationerne i kommuner og regioner også kunne indgå et forlig med deres arbejdsgivere.

KL's hovedforhandler, Mads Lebech, siger efter sammenbruddet, at det er med stor beklagelse, han må konstatere, at KTO's forhandlere har afvist de meget betydelige forbedringer for deres medlemmer, som der i forhandlingerne var lagt op til. "Det undrer mig, at KTO ikke har taget imod dette tilbud; ikke mindst i lyset af, at KTO's formand mandag betegnede tilsvarende lønstigninger på det statslige område som "det bedste overenskomstresultat siden 1987", siger Mads Lebech i en pressemeddelelse.

Formanden for KTO, Anders Bondo Christensen, fremhæver til gengæld, at de to offentlige arbejdsmarkeder ikke direkte kan sammenlignes, og derfor vil præcis den samme lønramme ikke have samme virkning begge steder. "Problemet er blandt andet, at lønudviklingen i den forløbne overenskomstperiode på det kommunale område har været dårligere end på statens område. Det skyldes ikke mindst, at den lokale løndannelse, som KL ellers har talt varmt for, ikke har fungeret godt nok i flere år. Det efterslæb, der er opstået, lægger beslag på en del af rammen på det kommunale område. Derfor skal rammen være større for, at resultatet er sammenligneligt", siger Anders Bondo i en pressemeddelelse. Han tilføjer, at der er behov for at tænke mere kreativt for at fjerne blokeringen mod et forlig.

I det statslige forlig er reguleringsordningen det første år beregnet til at udmønte knap en halv procent, hvor det i et kommunalt forlig vil ligge på omkring halvanden procent. Hvis lønrammen begge steder skal være den samme, betyder det, at der på det statslige område bliver lidt mere plads til de fremadrettede forbedringer, end der gør i kommunerne. Og det er formentlig det, som KTO gerne vil have en vis kompensation for. Det, der reelt skiller parterne, er derfor formentlig marginalt. Det er i hvert fald sådan, man kunne tolke Anders Bondos bemærkning om, at der er brug for at tænke mere kreativt.

Parterne holder stadig mulighederne for en ny runde åben. Som det hedder: Mobiltelefonerne er ikke lukket. Men der skal formentlig gå nogle dage før, at en evt. ny forhandling kan gennemføres. Ellers vil vejen gå over Forligsinstitutionen. Det kan også ventes, at der fremsendes konfliktvarsler den 29. marts med mindre forligsprocessen er genåbnet til den tid.

18. februar 2008: KL og Sundhedskartellet indgår mandag delforlig om sundhed og trivsel, der ligger i forlængelse af det delforlig, som tidligere er indgået mellem KL og KTO. Med delforliget viderefører parterne deres fælles fokus på rekruttering og fastholdelse ved at styrke den forebyggende indsats i forhold til de ansattes sundhed og arbejdsmiljø.

18. februar 2008: Der er natten til mandag indgået forlig mellem parterne på det statslige område. Forliget bliver offentliggjort på et pressemøde mandag kl. 12.00. Med en samlet ramme over den treårige overenskomstperiode på 12,8 pct. er det det højeste resultat siden 1987. Derudover er der enighed om ret til fravær ved barns anden sygedag, ekstra barselsorlov reserveret til fædre på samme niveau som i kommunerne, seniorbonus samt forbedrede pensionsordninger for LO-grupperne, herunder bl.a. HK, 3F og håndværkere, der får løftet deres pension fra 12,5 til 15 pct., som noget helt nyt kompensation på 0,2 pct. for manglende "frynsegoder" i forhold til det private arbejdsmarked. Denne kompensation holdes uden for reguleringsordningen. Størstedelen af rammen – 8,17 pct. – afsættes til generelle lønstigninger. De er desuden afsat yderligere 1,5 pct. til lokal løndannelse, dvs. samlede lønforbedringer på

9,67 pct. Dertil kommer midler til puljer på 2,2 pct., hvoraf hovedparten går til de enkelte organisationers egne forhandlinger, der finder sted i de næste uger. Det er det hidtil største beløb afsat til organisationsforhandlinger og her ligger således muligheder for yderligere forbedringer. Af den samlede ramme udmøntes allerede 5,8 pct. det første år.

”Alt i alt er det et rigtig flot resultat, som indeholder mange af de ønsker, vi kom med før jul”, siger CFU’s hovedforhandler, Sine Sunesen til CFU’s hjemmeside.

15. februar 2008: Ved indledningen til den måske afgørende weekend i de offentlige overenskomstforhandlinger offentliggøres DA’s lønstatistik for 4. kvartal 2007. Statistikken viser en årlig lønstigningstakt i forhold til 4. kvartal året før på 4,6 pct. En del af stigningen – omk. 1 pct. – dækker forbedringer aftalt under OK 2007 vedrørende bl.a. pension og fritvalgsordning.

I Berlingske Tidende offentliggøres endnu en opinionsundersøgelse, der viser, at der i befolkningen især er opbakning til sosu-gruppernes krav om ekstra lønstigninger. Således peger 26 pct. af de adspurgte i Gallup-undersøgelsen på, at sosu-assistenterne skal have den højeste lønstigning, mens politibetjente og sygeplejersker er på de følgende pladser med 14 og 11 pct. I bunden kommer HK’ere og akademikere med en enkelt procent.

Fredag eftermiddag mødes KTO og KL til starten på den afgørende forhandling om løn, men det er ikke planen at forhandle igennem. Mødet vil blive afbrudt for at afvente forløbet ved det statslige bord, hvor parterne efter planen mødes lørdag kl. 13. Først er der en indledende drøftelse mellem de to hovedforhandlere, Lars Løkke Rasmussen og Sine Sunesen, og senere mødes de statsansattes fælles forhandlingsudvalg, CFU, med arbejdsgiverne til en forhandling, der meget vel kan ende i et forlig. Hovedemnet er løn, men det øvrige forhandlingsstof skal også på plads. Her er den største knast arbejdsgivernes krav om, at der skal trækkes mere fra end nu i tjenestemænds pension, når de går på efterløn, skriver foa.dk.

Et forlig på statens område kan få stor indflydelse på forhandlingerne for de kommunalt ansatte. Den økonomiske ramme, der måtte blive aftalt på statens område, vil de kommunale arbejdsgivere formentlig præsentere de kommunalt ansatte for.

14. februar 2008: Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) og Sundhedskartellet indgår torsdag endnu et delforlig. Det er det tredje i rækken og handler om seniorbonus, trivsel, sundhed og tryghed. Med forliget får medarbejderne inden for dette område på samme måde som i aftalen mellem RLTN og KTO en særlig seniorbonus, der kan omveksles til seniordage, kompetenceudvikling eller ekstra pension. Desuden får den enkelte mulighed for større indflydelse på egne opgaver og tilrettelæggelsen af arbejdet. Natarbejde kan ikke undgås, men arbejdsgiveren skal så vidt muligt tage hensyn til den enkelte medarbejders ønsker og vilkår. Ifølge arbejdsgivernes hovedforhandler, Kristian Ebbensgaard, er det parternes forsøg på at medvirke til en bedre balance mellem arbejds- og familieliv.

13. februar 2008: Dagbladet Børsen offentliggør onsdag en undersøgelse foretaget af Greens Analyseinstitut. Undersøgelsen viser opbakning i befolkningen til de offentligt ansatte, hvis overenskomstforhandlingerne ender med en konflikt. Næsten to tredjedele udtrykker i større eller mindre grad sympati for de offentligt ansatte. 45 pct. svarer, at en strejke hos de offentligt ansatte ”i høj grad” har deres opbakning,

mens 19 pct. bakker op ”i nogen grad”. Omvendt siger 20 pct., at en strejke ”slet ikke” har deres opbakning, mens 12 pct. bakker op ”i mindre grad”. Samtidig svarer 62 pct. af de adspurgte ja til, at særlige grupper af offentligt ansatte bør have større lønstigninger end de øvrige. Herunder nævner de fleste SOSU-assistenterne med sygeplejerskerne på andenpladsen.

Undersøgelsen er den seneste i en lang række foretaget i løbet af forhandlingerne. Fx kan nævnes, at FOA tirsdag offentliggør resultatet af en rundspørge foretaget af Carpacent Opinion til landets 98 borgmestre. Godt 40 pct. siger ja til, at grupperne inden for pasning, pleje og omsorg skal have en ekstra lønstigning i forhold til andre, mens kun 15 pct. siger nej. Samtidige er der dog andre godt 40 pct., der svarer ved ikke. Det er også en svaghed ved undersøgelsen, at kun 59 borgmestre, svarende til 60 pct., har ønsket at deltage. Godt 50 pct. af borgmestrene svarer ja til, at Folketinget bør tilvejebringe midlerne til en sådan ekstra lønstigning – ud over den aftalte ramme for lønstigningerne. Godt en tredjedel siger nej.

Fronterne trækkes op før det afgørende slag – ikke mindst med FOA i en udfarende rolle. Således har en række FOA-afdelinger på Sjælland opfordret til, at man deltager i en demonstration fredag eftermiddag foran KL’s hovedkvarter på Islands Brygge i København.

12.-13. februar 2008: Den afsluttende forhandlingsrunde på det kommunale område om løn vil efter planen blive startet fredag den 15. februar, men det meddeles tirsdag eftermiddag, at parterne er enige om, at det kun bliver den indledende del af spillet om lønnen. ”Man skal ikke forvente, at der sker noget afgørende på mødet. Det er udskudt til senere,” siger FOA’s forhandlingschef Steen Parker Sørensen til foa.dk. Årsagen er først og fremmest, at de statslige forhandlinger, som oprindeligt skulle have været afsluttet i forrige weekend, er blevet udskudt, og først genoptages på lørdag den 16. februar. Da to af lønmodtagernes repræsentanter, Sine Sunesen og Anders Bondo Christensen, er placeret ved begge forhandlingsborde giver det et logistisk problem, der i sig selv gør det nødvendigt ikke at køre igennem ved det kommunale bord i et stræk. Dertil kommer, at der hverken i KL eller KTO er noget ønske om at gå i front foran staten og lægge linien. Mulighederne for et forlig skønnes at være størst, hvis det statslige område – med et noget mere afdæmpet forventningsniveau på lønmodtagersiden end det er tilfældet på det kommunale område – kommer først og dermed fastsætter niveauet.

Formanden for FOA, Dennis Kristensen, kalder udsættelsen af det afgørende kommunale lønslag for irriterende. Han siger til Ekstra Bladet onsdag, at det er bekymrende, hvis et statsligt forlig skal bruges som rettesnor for det kommunale område, fordi staten ikke har det samme efterslæb – på omkring 1,5 pct. – som kommunerne. Også i Berlingske Tidende sætter Dennis Kristensen igen spørgsmålet om det særlige kommunale efterslæb på dagsordenen i den offentlige debat. Her fremhæver han, at det er afgørende at dette efterslæb bliver udlignet. I samme artikel siger AC’s formand Sine Sunesen, at det det afgørende for hende ikke er efterslæbet, men om der kommer et resultat, der sikre en tilfredsstillende reallønsfremgang for brede grupper. KL’s hovedforhandler, Mads Lebech, vil ikke diskutere forhandlingsstoffet i pressen forud for den afgørende runde, men udtaler dog, at ”Diskussionen om efterslæbet virker noget tænkt. Men i øjeblikket er der vist ikke noget, som Dennis Kristensen ikke prøver at puste op forud for en forhandlingsrunde.”

Dennis Kristensen er også bekymret over, at de kommunale forhandlinger trækker ud, fordi det betyder kortere tid i sidste runde til at få de sideløbende organisationsforhandlinger på plads. Og dermed øges risikoen for en konflikt, som måske ellers kunne have været undgået. KTO's formand, Anders Bondo Christensen, er dog knapt så bekymret. "Vi forventer, at staten bliver færdig i week-enden, og så har vi en andre en tom kalender og kan gå til forhandlingsbordet med det samme," siger han.

11. februar 2008: På mødet mellem KTO og regionerne mandag må parterne opgive det tredje delforlig om trivsel, sundhed og tryghed – svarende til forliget mellem KTO og KL fredag den 8. februar. KTO og RLTN "... var langt hen ad vejen enige om elementer omkring trivsel og sundhed for de ansatte i regionerne", udtaler KTO's formand Anders Bondo Christensen. Men når forliget glippede i sidste instans var det på grund af manglende enighed om at give de ansatte tryghed og garanti for ikke at gå ned i løn i forbindelse med de omstruktureringer, regionerne står over for på sygehusområdet. Begge parter søger at afdratisere situationen. Således karakteriserer Anders Bondo Christensen forløbet som udramatisk. Parterne mødes igen planmæssigt onsdag den 20. februar for at forhandle videre. Her er det afgørende spørgsmål om løn ligeledes på dagsordenen.

10.-11. februar 2008: I vurderingerne af det tredje delforlig om trivsel og sundhed mellem KL og KTO fremhæves af flere faglige organisationer, at forliget også indeholder implementering af den europæiske aftale om vold og chikane i form af en forpligtelse til de lokale MED/SU-organer om at fastlægge retningslinier for politikker og procedurer i forbindelse med vold o. lign. Forliget går et skridt videre end den europæiske aftale ved også at tage højde for vold, som begås af en tredje person – fx en klient, patient, elev eller anden borger. Formanden for HK/Kommunal, Bodil Otto, udtrykker stor tilfredshed med dette samt delforligets øvrige elementer om trivsel og sundhed. Også FOA's formand, Dennis Kristensen, fremhæver implementeringen af EU-aftalen som et positivt element. Desuden er han tilfreds med, at der for første gang med delforliget er indgået en overordnet aftale om arbejdsgivernes brug af kontrolforanstaltninger i forhold til den enkelte ansatte. Aftalen indebærer, at arbejdsgiverne ikke uden videre kan kontrollere de ansatte, fx via skjult kamera, håndholdte mini-computere eller GPS-udstyr.

I FOA ses der mere kritisk på hovedelementerne i delforliget om trivsel og sundhed, fordi der ikke centralt er fastsat rettigheder, der giver de ansatte adgang til fx motion eller massage i arbejdstiden. Beslutningerne herom er overladt til de enkelte kommuner, der med delforliget er blevet forpligtet til at aftale retningslinier med medarbejdere om adgang til sundhedsfremmende foranstaltninger.

Mandag offentliggør Ugebrevet A4 en undersøgelse, der viser, at de offentligt ansattes forventninger om lønstigningernes størrelse er blevet afdæmpet, siden de sidste blev spurgt i november 2007. Dampen er gået af de offentligt ansattes lønkrav, hedder det. Årsagerne er bl.a. de nye, mere negative udsigter for samfundsøkonomien i begyndelsen af 2008 og afmonteringen af de politiske løfter om en ekstra pulje til særlige grupper før jul. Det kan dog fortsat konstateres, at der er tale om et højt forventningsniveau i forhold til tidligere forhandlingsrunder. Medlemmerne er da også fortsat særdeles kampberedte, og forventningen om, at OK 2008 ender med en stor-konflikt, er øget fra to tredjedel til tre fjerdedel fra november 2007 til januar 2008. Så

selv om forligsscenariet er blevet styrket ikke mindst gennem rækken af delforlig, er der således fortsat stor konfliktrisiko – i hvert fald for grupperne på social- og sundhedsområdet.

9. februar 2008: Lørdag indgås det første forlig i forhandlingerne på organisationsniveau på det kommunale område. Der er tale om et delforlig om individuel kompetenceudvikling/udviklingsplan mellem HK/Kommunal, Dansk Socialrådgiverforening, Teknisk Landsforbund, 3F og Forhandlingskartellet (en række små FTF-organisationer).

8. februar 2008: Parterne på det kommunale område tager endnu et skridt fredag, da KL og KTO indgår det tredje delforlig om trivsel og sundhed i forlængelse af det andet delforlig 25. januar om kompetenceudvikling og seniordage og det første delforlig den 11. januar om forbedrede vilkår for tillidsrepræsentanter mv. Dagens forlig ligger allerede klar tidligt på eftermiddagen, og det får op-timistiske toner med på vejen af de to hovedforhandlere, Anders Bondo Christensen, KTO, og Mads Lebech, KL. ”Aftalen om trivsel og sundhed viser, at vi sammen med arbejdsgiverne kan bidrage til løsning af problemstillinger, hvor KL og KTO har en fælles interesse; nemlig at fremme trivsel og sundhed, og hermed nedbringelse af sygefraværet blandt de ansatte i kommunerne,” siger KTO’s formand. Anders Bondo fremhæver endvidere, at parterne dermed er kommet tættere på et forlig, men tilbage står dog den afgørende prøve fredag den 15. februar, ”når vi skal forhandle de helt afgørende KTO-krav om lønstigninger til alle ansatte.” Mads Lebech vurderer, at der med aftalen er taget et vigtigt skridt i retning af at fastholde udviklingen af kommunerne som attraktive arbejdspladser.

Aftalen indebærer bl.a., at der i samarbejdsorganerne i de enkelte kommuner skal aftales og efterfølgende tilbydes de ansatte konkrete sundhedsfremmeinitiativer, fx fysioterapi og massage, at der mindst hvert tredje år skal gennemføres en måling af medarbejdernes tilfredshed og trivsel, herunder det psykiske arbejdsmiljø, og at medarbejdere med længerevarende sygefravær har ret til en sygefraværssamtale med nærmest leder, hvor fokus er fastholdelse.

Med delforliget og med de tidligere indgåede aftaler er hele den del af sidste sommers trepartsaftale, der vedrører de kommunale overenskomstforhandlinger, nu udmøntet til egentlig aftaletekst.

7. februar 2008: Sent torsdag eftermiddag når KTO og RLTN til enighed om det udsatte spørgsmål vedrørende seniordage. Regionerne går nu med til at indføre et tilsvarende system med seniordage, som tidligere under OK 2008 er aftalt på det kommunale område. Hovedreglen er således, at der opnås 2 seniordage, når ansatte fylder 60 år, 3 dage ved 61 år og 4 dage ved 62 år, og som i kommunerne starter særligt udvalgte grupper også her fra 58 år. I regionerne er det formuleret som ret til en særlig seniorbonus, der kan veksles til fridage. I kommunerne kan seniordagen også udbetales, så i substansen er der ingen større forskel. Der er dog to væsentlige forskelle i aftalerne mellem kommunerne og regionerne. I regionerne er seniordagene for overlæger mv. udskudt, så der først startes fra 62 år, og samtidig er hele ordningen i regionerne tidsbegrænset til overenskomstperioden frem til 2011, hvor den i kommunerne er permanent. Det skyldes, at der i regionerne alene er anvendt de tidsbegrænsede midler fra trepartsaftalen i sommeren 2007 til dette formål, mens der i kommu-

nerne også er anvendt overenskomstmidler. Der er dog også her en betydelig medfinansiering fra trepartsaftalen, og det skal derfor ved næste runde aftales, hvor mange seniordage der skal være fremover.

Hermed er en del af forsinkelsen ved det kommunale og regionale bord blevet indhentet. Der udestår nu kun spørgsmålet om ret til fravær ved barns 2. sygedag, som ventes forhandlet i den afgørende runde fra fredag den 15. februar. Forinden har KTO og KL forhandlinger om tredje delforlig fredag den 8. februar og KTO og RLTN tilsvarende mandag den 11. februar.

6.-7. februar 2008: Forsøget på at skabe momentum for en samlet løsning i de offentlige overenskomstforhandlinger gennem et hurtigt forlig i den statslige sektor er løbet ind i de første vanskeligheder. Parterne havde ellers lagt en køreplan, således at der i midten af ugen kunne indgås delforlig nr. to, hvorefter vejen var banet for den afgørende forhandling om rammen i weekenden med et forventet resultat søndag den 10. eller i dagene umiddelbart derefter.

Problemet er, at der i embedsmændenes forberedelse ikke har kunnet skabes enighed, og derfor mødes de politiske delegationer med finansminister Lars Løkke Rasmussen og CFU's formand, Sine Sunesen, i spidsen onsdag aften den 6. februar. Hensigten med mødet er ikke at nå frem til en umiddelbar løsning af problemerne, men at få skabt baggrund for at sætte gang i processen. Det betyder, at det nødvendige delforlig måske vil kunne indgås i løbet af de næste dage, således at de statslige parter i løbet af næste uge kan nå til den afgørende fase. "Vi må være realistiske og sige, at vi ikke bliver færdige i denne weekend," udtaler CFU's formand, Sine Sunesen. Men der er altså stadig et håb om, at man kan nå til et statsligt forlig – måske stadig inden eller samtidig med, at forhandlingerne på det kommunale område efter planen skal gå ind i den afgørende fase fredag den 15. februar.

Forligsscenariet med delforlig i den kommunale og regionale sektor efterfulgt af et hurtigt statsligt forlig, som kan bane vejen for enighed mellem KTO og henholdsvis KL og RLTN, er således ikke opgivet. Men det kan vise sig at tage noget længere tid end fastlagt i den meget optimistiske tidsramme, der blev aftalt i køreplanerne for forhandlingerne.

Den vanskeligste hurdle i de statslige forhandlinger har indtil nu vist sig at være et meget specielt problem vedr. den særligt lave pligtige afgangsalder for enkelte tjenestemandsgupper – herunder især politifolk, fængselsbetjente og ansatte i forsvaret. I politiet er afgangsalderen med fuld pension eksempelvis 63 år. Det har Personalestyrelsen stillet krav om at få forhøjet, samtidig med at pensionssystemet ændres, så der bliver et økonomisk incitament til at fortsætte længst muligt. Ikke mindst Dansk Politiforbund har vendt sig imod et sådant krav, fordi den pligtige afgangsalder med fuld pension opfattes som en velerhvervet rettighed, som man selv har betalt for i forbindelse med aftalefornyelserne. (Se faktaboksen om pligtig afgangsalder).

5. februar 2008: Finansminister Lars Løkke Rasmussen fremlægger regeringens forslag til finanslov, som indeholder en vis opstramning i form af en tvungen opsparringsordning på en procent i 2008 omfattende alle statslige styrelser. Foden er lettet på speederen for at undgå den økonomiske overophedning, som de fleste økonomer har advaret mod. Oppositionen kalder det for løftebrud med henvisning til den reto-

rik, regeringen anvendte under efterårets valgkamp. Opstramningen havde ikke været nødvendig, hvis regeringen blot havde undladt de gennemførte skattelettelser. Da Lars Løkke Rasmussen ud over at have ansvaret for den samlede offentlige økonomi også er den øverste arbejdsgiverrepræsentant, er der i organisationsverdenen mange, der ser finanslovsforslaget som et signal til parterne på det offentlige arbejdsmarked. Økonomien er kommet i farezonen og så er der ikke råd til lønstigninger ud over det niveau, som er skabt på det private arbejdsmarked i forbindelse med overenskomstforhandlingerne i begyndelsen af 2007. I bl.a. FOA betegnes det som en utidig provokation.

Samtidig er der i finanslovsforslaget medtaget de ekstra 500 mio. kr., der følger af opskrivningen af den budgetmæssige lønregulering til 4 pct. Det var den manøvre, der blev foretaget kort før jul for at få Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne til at frafalde løfterne om en ekstra pulje på 5 mia. kr. Der er således stadig lagt op til en overenskomstfornyelse på et højt niveau sammenholdt med tidligere resultater.

5. februar 2008: Sundhedskartellet og KL indgår det andet delforlig om forbedrede barselsvilkår og kompetenceudvikling samt indførelse af seniordage. Forliget svarer således til det andet delforlig indgået mellem KL og KTO fredag den 1. februar.

På FOA's og BUPL's TR-møder tirsdag med henholdsvis 2.500 og 1.500 deltagere er kampgejsten i top. På BUPL's møde oplyser formanden, Henning Pedersen, at BUPL vil sende daginstitutionsområdet i 10 kommuner i konflikt. Det svarer til, at hvert tiende medlem bliver omfattet af strejken. BUPL kræver et massivt lønløft, dvs. et resultat som bidrager til at skabe en bedre balance mellem det offentlige og det private arbejdsmarked, siger formanden.

4. februar 2008: FOA's hovedbestyrelse beslutter mandag, hvordan en evt. konfliktvarsling skal finde sted, hvis forhandlingerne bryder sammen. I alt vil der blive varslet strejke for 23.000 medlemmer omfattende FOA's forskellige faggrupper og spredt ud over landet. Dennis Kristensen udtaler, at FOA stadig går efter et forlig, men at det ser vanskeligt ud. Arbejdsgiverne bevæger sig på listesko og forhandlingerne er kommet bag ud – selv om de letteste emner har været først på dagsordenen.

1.-2. februar 2008: Efter en kort forhandling indgår KTO og Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) sent fredag eftermiddag delforlig om barselsvilkår og kompetenceudvikling. Der er i hovedtrækkene tale om en overførsel af forligene mellem KL og KTO fra ugen før. En væsentlig forskel er det dog, at RLTN ikke er parat til at indgå et samlet forlig om seniordage tilsvarende den ordning, der er opnået enighed om på det kommunale område. Den endelige afgørelse er udskudt til næste runde, og hvis RLTN stadig ikke vil indgå et generelt forlig, overgår spørgsmålet til behandling i organisationsforhandlingerne. Tilsyneladende handler det om, at i hvert fald den statslige arbejdsgiverpart ikke ønsker, at alle grupper skal kunne opnå seniordage – ud fra det synspunkt at behovet er varierende. Fx antages det, at social- og sundhedspersonale har mere brug for seniordage end overlæger og professorer, og derfor bør sådanne ordninger forhandles med de enkelte organisationer. Da staten er repræsenteret i RLTN med vetoret, kan en generel aftale blokeres – den mulighed eksisterer ikke på det kommunale område, hvor alle grupper er blevet omfattet af den nye ordning med seniordage.

Trods den manglende senioraftale udtaler både KTO's og RLTN's hovedforhandlere, Anders Bondo Christensen og Kristian Ebbensgaard, sig positivt om forliget. Formanden for FOA, Dennis Christensen, FOA, er derimod bekymret. "Det lovet ikke godt for de videre forhandlinger med regionerne, at man skal hjem igen for at få mandat til at bruge de penge til seniorpolitiske tiltag, som vi aftalte med regeringen ved trepartsaftalen," siger han.

1. februar 2008: De faglige organisationer styrker deres mobilisering af baglandet i en periode, hvor parterne nærmer sig de afgørende forhandlingsrunder i det offentlige arbejdsmarkeds overenskomstforhandlinger. Således holder både BUPL og FOA stormøder for deres tillidsrepræsentanter i den kommende uge – nærmere bestemt tirsdag den 5. februar. Møderne holdes henholdsvis i Odense – for FOA's – og i Fredericia – for BUPL's vedkommende.

Sundhedskartellet har allerede i dag en markering af medlemmernes krav om lønforbedringer gennem afholdelse af fastelavnstester i 15 byer spredt ud over landet. Borgerne vil blive inviteret til at slå katten af tønde. Gevinsten er en masse guldmønter.

31. januar 2008: Myten om flugten af medarbejdere fra den offentlige sektor har ikke hold i virkeligheden. Det viser en analyse af jobskiftene mellem den offentlige og private sektor som DA's ugebrev Agenda har fået foretaget. Ganske vist er der fra 2005 til 2006 sket en afvandring af næsten 38.000 beskæftigede fra den offentlige til den private sektor, men samtidig er 41.500 gået den modsatte vej. Den offentlige sektor har vist sig rekrutteringsdygtig, siger KL's topforhandler, Mads Lebech, i en kommentar til tallene. Det har ikke været muligt at få tal efter 2006, og situationen kan være blevet forværret siden. Derfor konstaterer Mads Lebech, at "... det offentlige i hvert fald ikke havde rekrutteringsproblemer, inden visse faglige organisationer begyndte at skyde sig selv i foden ved at tale deres egne fagområder ned i debatten." Hvis problemer skal undgås i fremtiden, er det nødvendigt at gøre de kommunale arbejdspladser tilstrækkeligt attraktive. Det offentlige kan ikke være lønførende, men "... vi skal fortsat kunne rekruttere, og derfor skal vi udvikle de sider, hvor vi er konkurrencedygtige," tilføjer Mads Lebech.

Undersøgelsen kommenteres samme dag i en pressemeddelelse fra FOA, hvor det fastslås, at myten om flugten fra det offentlige ikke er helt punkteret. Ganske vist viser gennemsnitstallene en nogenlunde balance mellem de to hovedsektorer, men de underliggende tal tegner et noget andet billede. Det er fortrinsvis på det ufaglærte område, at der sker en udskiftning fra den private til den offentlige sektor. På de offentlige områder med uddannede grupper – herunder ældreplejen – er der derfor fortsat en større afgang end tilgang, og derfor er der stadig grund til at være bekymret," siger FOA's formand Dennis Kristensen.

29.-30. januar 2008: De tværgående organisationsforhandlinger mellem FOA og KL er ifølge FOA løbet ud i en krise. Der er ingen bevægelser fra arbejdsgiversiden, hvor man efter Dennis Kristensens opfattelse tilsyneladende vil afvente det afgørende spil om lønnen fredag den 15. februar, før der for alvor bliver åbnet op for organisationsforhandlingerne. Problemet bliver så, hvordan man i den sammenpressede periode frem til 29. februar, hvor alle aftaler efter køreplanen på plads, kan nå at få færdiggjort de hundreder af overenskomster.

De tilsvarende forhandlinger tirsdag for social- og sundhedspersonale mellem FOA og Danske Regioner bliver fremstillet i et mere positivt billede af sektorformanden, Karen Stæhr. Forhandlingerne føres i en konstruktiv og positiv ånd og med en fælles forståelse om at finde løsninger, siger hun. Også her er der dog ingen realitetsforhandlinger om de afgørende lønspørgsmål, fordi man afventer den generelle runde om løn den 15. februar.

29. januar 2008: Både på det statslige og det kommunale område er krav om ændring af arbejdstidsreglerne for forskellige lærergrupper en joker. Uden en løsning af dette problem er det vanskeligt at se mulighederne for et forlig både i stat og kommuner. Set i det lys, synes parterne at være meget langt fra et forlig, hvis man vurderer forløbet på gymnasieområdet – et af de områder, hvor finans- og undervisningsministeriet ønsker en reform, der øger antallet af undervisningsrimer. Ved en forhandling mellem GL og Finansministeriet tirsdag er der således trods en god tone og relativ enighed om forskellige spørgsmål en åbenlys konfrontation på arbejdstidsområdet. Ministeriet et forslag, der ifølge GL's hjemmeside i sin enkelthed går ud på, at lærernes arbejdstid skal være 1924 timer om året, og ledelsen bestemmer resten. GL meddeler klart, at et sådant forslag går i stik modsat retning af GL's ønsker, og at forslaget derfor ikke kan danne grundlag for en dialog. De fortsatte forhandlinger vurderes derfor at blive yderst vanskelige.

28. januar 2008: Det Fælleskommunale Løndatakontor offentliggør beregninger, der viser, at ikke alle grupper har opnået den aftalte forlodsfinansiering til lokal løndannelse. Seks grupper har fået en mindre andel og får derfor kompensation via den aftalte gennemsnitsløngaranti, som dækker 72 pct. af det beløb, de mangler i at opnå gennemsnittet. Det er fortrinsvis grupper i den nedre del af lønskalaen, og formanden for 3F's offentlige gruppe, Ellen K. Lykkegaard, finder det især beskæmmende, at ikke mindre end tre af de seks grupper hører under 3F.

Samlet set udmønter gennemsnitsløngarantien 76 mio. kr. – heraf godt 70 mio. på KL området og knapt 6 mio. kr. på det regionale område. Det svarer til henholdsvis 0,05 og 0,02 pct. af lønsummen på de to områder. Til sammenligning kan det nævnes, at OK 2005, hvor kommuner og amter var aftalemæssigt samlet, udløste et beløb, der svarer til 0,06 pct. af KTO's lønsum. Selv om der har været kritik af arbejdsgivernes håndtering af den lokale løndannelse, er der således målt på gennemsnitsløngarantien ikke tale om, at forholdene er blevet forværret – snarere tværtimod. Hvis den lokale løndannelse omvendt ses som et middel til at skævele noget af resultatet fx med henblik på at løse rekrutterings- og fastholdelsesproblemer, viser den meget begrænsede udmøntning snarere, at det lokale lønsystem ikke virker efter hensigten.

26.-28. januar 2008: I en pressemeddelelse offentliggjort søndag kritiserer formanden for FOA, Dennis Kristensen, det indgåede delforlig mellem KTO og KL om seniorfridage, efter- og videreuddannelse samt vilkår under forældreorlov. FOA er specielt utilfreds med, at halvdelen af midlerne til forbedrede seniorvilkår er blevet lagt ud til lokal fordeling i kommunerne, og at man trods den fælles køreplan ikke kunne komme i hus med en aftale om ret til barns 2. sygedag. Dennis Kristensen beklager, at KL på dette punkt åbenbart er blevet holdt i et jerngreb af finansministeren. FOA er tilfreds med både barselsbestemmelserne og fordelingen af midler til efter- og videreuddannelse, men samlet set er det ikke godt nok til, at FOA ville sige ja. Som det

hedder i pressemeddelelsen: ”FOA kunne ikke tilslutte sig forliget, og dermed fik forliget ikke opbakning fra LO-gruppen, men alene fra AC- og FTF-grupperne”. Der hentydes her til spillereglerne i KTO, hvor den enkelte hovedorganisationsgruppe har vetoret. Og da FOA udgør mere end halvdelen af medlemmerne i LO-organisationernes særlige fællesskab OAO/Kommunal, er der ingen tilslutning fra den samlede LO-gruppe. Det kan dog konstateres, at OAO ikke har anvendt vetoret, og dermed er der tale om et fælles delforlig, som er gældende for alle – under den forudsætning, at delforliget siden følges op med et samlet KTO-forlig. Samtidig er der flere andre LO-organisationer, der har udtrykt deres store tilfredshed med delforliget. Det gælder ikke mindst den nye formand for HK/Kommunal, Bodil Otto, som har overtaget sin forgænger, Kim Simonsens plads i forhandlingsudvalget. Også formanden for SL, Kirsten Nissen, der ligeledes er medlem af forhandlingsudvalget, ser meget positivt på aftalen. Det samme gælder formanden for 3F’s offentlige gruppe, Ellen Lykkegaard. Hun kalder det for banebrydende, at 3F’s seniorer nu også er sikret egentlige rettigheder.

25. januar 2008: KL og KTO tager endnu et skridt mod et samlet forlig, da de kommunale parter tidligt fredag aften indgår det andet delforlig om bløde pakker. I denne omgang er det emner med forventet større genklang blandt de ansatte, fordi det indeholder mærkbare forbedringer af arbejdsvilkårene, hvad angår seniorvilkår, kompetenceudvikling, barselsorlov mv.

Mest iøjnefaldende er øremærkning af 6 ugers forældreorlov til mænd. Det er en opfølgning på den dagsorden, der blev skabt af parterne i industrien under OK 2007 på LO/DA-området i den private sektor, hvor en udvidelse af orlov med løn efter barnets 14. uge fra 6 til 9 uger blev reserveret fædrene, således at de 3 ekstra uger bortfalder, hvis fædrene ikke bruger dem. I den offentlige sektor var der allerede på dette tidspunkt ret til løn i 12 uger – heraf de 10 uger til fri fordeling og de sidste 2 uger til dækning af løntab i forhold til de to ugers barsel, som fædre særskilt har ret til i anden den af barselsperioden.

De 12 uger med løn under forældreorloven ændres nu på det kommunale område til en 6-6-6 ordning, dvs. at 6 uger reserveres fædrene, 6 uger reserveres mødrene og 6 uger er til fri fordeling. For familier, hvor den ene er ansat i den kommunale sektor, giver det forbedrede vilkår både for fædre og mødre. Mødre vil nå op på 12 uger i stedet for nu 10. Fædre vil også kunne holde 12 uger, hvis de udnytter deres rettigheder maksimalt. De skal holde mindst de 6 reserverede uger mod hidtil 2 uger, hvis denne øremærkede orlov ikke skal bortfalde. Det er således et yderligere skub i retning af en mere ligelig fordeling af orlovsperioden mellem mænd og kvinder, der hermed bliver en realitet.

Hvis begge forældre er ansat på det kommunale område vil konsekvensen af den nye 6-6-6 ordning være, at den samlede periode med løn under orlov udvides fra 12 til 18 uger.

Med hensyn til rettigheder til seniorerne er der enighed om at indføre en ordning med særlige seniordage. Medarbejdere på 60 år får ret til 2 årlige seniordage med fuld løn, alle ansatte på 61 år får ret til 3 tilsvarende dage og de 62-årige når op på 4 seniordage. Ansatte inden for særligt udsatte områder får allerede fra det 58. år ret til 2 seniordage, og når således op på det maksimale antal på 4 dage som 60-årige. Denne gruppe omfatter bl.a. social- og sundhedspersonale, pædagoger og rengø-

ringsassistenter. Seniordagene kan, hvis det ønskes af medarbejderne, konverteres til enten en bonus eller et ekstraordinært pensionsbidrag

I KTO vurderes det som et afgørende gennembrud efter flere forgæves forsøg på at komme igennem med kravet om særlige rettigheder i de forudgående overenskomstrunder. Det er ganske vist et beskedent antal dage, men der er skabt hul, og der kan bygges videre på ordningen i de næste overenskomstrunder, siger KTO's formand, Anders Bondo Christensen. De nye seniordage finansieres dels af midler fra treparts-aftalerne om kvalitetsreformen, dels af fælles KTO-midler, dvs. inden for den samlede ramme i overenskomstforhandlingerne.

Det er ca. halvdelen af midlerne fra trepartsaftalen, der anvendes centralt til de nye seniordage. Den anden halvdel lægges ud i kommunepuljer til fremme af lokale seniorpolitiske initiativer. Midlerne fordeles i tre hovedorganisationspuljer og deres anvendelse administreres af ledelses- og medarbejderrepræsentanter i udvalg for hver af de tre hovedorganisationsområder.

Også vedrørende kompetencefornyelse sker der en udbygning. Det er sket ved, at parterne er blevet enige om, hvordan de 388 mio. kr., der var afsat til formålet i treparts-aftalerne, skal fordeles til kompetencegivende kurser/efter- og videreuddannelse i kommunerne. Desuden har med delforliget alle medarbejdere fået ret til en årlig MUS-samtale. Midlerne fordeles som de lokale seniorpuljer i tre hovedorganisationspuljer, og deres anvendelse administreres også her i samarbejde mellem ledelses- og medarbejderrepræsentanter.

Anvendelsen af disse midler forudsætter således enighed mellem parterne lokalt, og dermed er der med dette delforlig et væsentligt perspektiv for det kommunale organisations- og aftalesystem i retning af en styrkelse af det lokale forhandlingssystem. Det skal dog tilføjes, at midlerne fra trepartsaftalen er tidsbegrænsede, således at systemet ophører 30. juni 2011 – med mindre parterne selv ved næste overenskomstforhandling afsætter nye midler, eller der igen kommer supplerende statslige midler. Tidsbegrænsningen gælder dog ikke de opnåede seniordage, idet der her delvis er anvendt KTO-midler til formålet. Retten til seniordage fortsætter således ud over overenskomstperioden, idet det skal forhandles af parterne, hvor mange seniordage der skal være ret til i den efterfølgende periode.

Formanden for KL's Løn- og Personaleudvalg, Mads Lebech, udtrykker på linie med Anders Bondo stor tilfredshed med forliget, fordi det vil fastholde og udvikle kommunerne som attraktive arbejdspladser. De yngre får glæde af barselsbestemmelserne og de ældre af seniordagene, mens alle ansatte under et kan se frem til at få styrket deres kvalifikationer, fremhæver Mads Lebech.

Eneste minus set fra KTO's synsvinkel er det, at man ikke nåede i hus med en aftale om forbedring af vilkårene for forældre ved barns sygdom (eksempelvis ret til frihed ved barns 2. sygedag). Dermed er dette krav ikke droppet. Spørgsmålet er blot udskudt, og parterne er enige om, at det skal forhandles senere. Anders Bondo Christensen fremhæver i pressemeddelelsen om delforliget, at KTO har tilkendegivet, at en imødekommelse af KTO's krav herom er af afgørende betydning for et samlet KTO-forlig.

Det er en usædvanlig skarp formulering, der betyder, at det vil være uhyre vanskeligt at forestille sig et samlet forlig uden opfyldelsen af dette krav. I sig selv er kravet måske ikke direkte konfliktudløsende, men der skal en modydelse af betragtelig størrelse til, hvis kravet i sidste ende skal frafalde, og det forekommer ikke i skrivende stund særligt sandsynligt.

24. januar 2008: Sundhedskartellet og KL indgår det første delforlig om forbedrede TR-vilkår mv. Forliget er indgået under forudsætning af, at der opnås enighed om et samlet forlig på området og svarer nøje til det tidligere indgåede forlig mellem KTO og KL.

23. januar 2008: Finansministeriet og CFU indgår delforlig om kompetenceudvikling, samarbejde og arbejdsmiljø. Aftalen forpligter parterne til at styrke disse områder i overenskomstperioden både på det centrale og det lokale plan med henblik på at skabe attraktive arbejdspladser i den statslige sektor. Der er i høj grad tale om en udmøntning af trepartsaftalen fra juni 2007. Således er 194 mio. kr. af de 410 mio. kr., der i alt afsættes til kompetenceudvikling, midler fra trepartsaftalen. Der afsættes en særlig pulje til en særlig indsats for de kortuddannedes kompetenceudvikling. Finansminister Lars Lykke Rasmussen, der som ny hovedforhandler er gået meget aktivt ind i processen, udtaler i en pressemeddelelse, at det er utroligt positivt, at parterne har landet dette første delforlig. Det understreger, at begge parter er villige til at arbejde for et samlet forlig. CFU's hovedforhandler, Sine Sunesen, betegner ligeledes resultatet som positivt, da det er meget væsentlige temaer, som parterne hermed har forpligtet sig til at prioritere.

Samtidig er de første skridt i retning af et samlet forlig taget, idet parterne også er enige om, at der efter endnu en runde med forhandlinger om de bløde pakker skal tages fat på den afgørende forhandling om løn og reguleringsordning mv., således at et samlet forlig kan indgås senest søndag den 10. februar. Hvis dette scenario holder, vil linien i høj grad være lagt for den afgørende runde på det kommunale runde, der starter fredag den 15. februar. I den sammenhæng er det bemærkelsesværdigt, at Sine Sunesen til Jyllands Posten har angivet, at man går efter et samlet forlig på niveau med resultaterne på det private arbejdsmarked. Det er et niveau, der ligger inden for den ramme, der blev præciseret af regeringen kort før jul, hvor der blev enighed på den offentlige arbejdsgiverside om at løfte lønrammen fra 3,2 til 4 pct.

22. januar 2008: Sundhedskartellet indgår det første delforlig med Danske Regioner om forbedrede vilkår for tillidsrepræsentanter samt en række arbejdsvilkår, herunder afviklingen af den 6. ferieuge. Der er tale om aftale, der fuldstændigt matcher den forudgående aftale indgået mellem KTO og Danske Regioner.

21. januar 2008: Kim Simonsen udtaler sig i et interview med A4 i anledning af sit valg som formand for HK/Danmark og dermed følgende afgang fra HK/Kommunal om de interne uenigheder i det kommunale lønmodtagerfællesskab, der ifølge HK-formanden er et resultat af, at FOA har valgt at gå enegang for at opnå mere til egne medlemsgrupper end de øvrige offentligt ansatte. "Det opbrud, der er ved at ske på det offentlige område, kommer ikke nogen lønmodtagere til gode. For arbejdsgiverne har jo alle muligheder for at sætte kilen ind og splitte os ad. Hvis der er noget, der altid har virket over for en arbejdsgiver, så er det, at lønmodtagerne står sammen og fast. Jo mere man splitter sig op og møder arbejdsgiverne enkeltvis, jo flere våben giver man arbejdsgiverne i hænde", mener Kim Simonsen.

18. januar 2008: På det første egentlige forhandlingsmøde mellem KTO og RLTN: Regionernes Lønnings- og Takstnævn, bliver der sidst på eftermiddagen fredag ind-

gået delforlig om vilkår for tillidsrepræsentanter og diverse ansættelsesvilkår. Forliget følger nøje mønsteret fra forliget mellem KTO og KL ugen forud. Den eneste større forskel er, at TR-protokollatet ikke indeholder en forsøgsordning vedrørende afsættelse af AKUT-midler til lokale formål, som arbejdsgiverne på det kommunale område havde fået med. Til gengæld har lønmodtagerorganisationerne måtte afstå fra indførelsen af en ret til valg af tillidsrepræsentanter, som kom igennem på det kommunale område.

Forliget er historisk, idet det er første gang, at der er indgået forlig om løn- og arbejdsvilkår ved overenskomstforhandlinger på det regionale område. Før kommunalreformen var amternes forhandlinger en del af det samlede kommunale og amtslige forhandlingsområde. Til gengæld må det tilføjes, at indholdet ikke er historisk. Regionerne har ikke sat pejlemærker, men følger her – jf. faktaboksen om hierarkiet i det offentlige aftalesystem – det mønster, som de kommunale parter har lagt som ”storebror” med mulige tilpasninger til de særlige regionale forhold.

18. januar 2008: HK/Kommunals ordinære kongres den 16.-18. januar bliver overraskende også en kongres, hvor HK/Kommunal skifter formand, da Kim Simonsen den 11. januar var blevet valgt som ny forbundsformand for det samlede HK efter John Dahls fratræden. HK/Kommunals nye formand bliver den hidtidige næstformand, Bodil Otto, der har mangeårig organisationserfaring bag sig og dermed ikke er en fuldstændig ny spiller i overenskomstforhandlinger. Men det er første gang hun kommer til at optræde ved det centrale forhandlingsbord i en afgørende overenskomstrunde, og på den måde er det endnu en ændring i den lange række af forandringer, der har præget det offentlige organisations- og aftalesystem i optakten til OK 2008.

Kongressens behandling af de igangværende overenskomstforhandlinger viser, at lønstigninger også for de kommunalt ansatte har første prioritet efterfulgt af efteruddannelse og seniorordninger. Men forventningsniveauet er samtidig præget af betydelig pragmatisme. De mest kritiske toner er i forhold til den lokale løndannelse, hvor HK’erne ikke mener, at de har fået det tilstrækkeligt udbytte af, at gå i spidsen under OK 2005 med afsættelse af flest midler til Ny Løn. Her fik HK og en række andre organisationer afsat 2,5 pct. i perioden, mens FOA og en række andre organisationer nøjedes med det halve. Med stort besvær er det endelig lykkedes for kommunerne samlet at anvende omkring 90 pct. af de afsatte midler, der således har givet sig udslag i stigninger alt for sent. Dertil kommer, at de såkaldte tilbageløbsmidler, der udløses i forbindelse med fratræden af medarbejdere med tillæg, ikke i tilstrækkeligt omfang lægges i puljen til de lokale lønforhandlinger.

HK/Kommunal holder fast i, at lokale forhandlinger om Ny Løn også skal spille en rolle i fremtiden, men forlanger, at kommuner og regioner lever op til deres ansvar, så det kan betale sig at sætte midler af. Herunder skal det sikres, at tilbageløbsmidlerne reelt indgår i de lokale forhandlinger. I P1 morgen fredag den 18. januar udtaler Bodil Otto, at HK er parat til at sige nej tak, hvis ikke man får en tilfredsstillende ny aftale. Man skal ikke forvente, at der bliver lagt flere penge ind i systemet end sidst, siger den nye formand.

HK/Kommunal lægger vægt på at sikre medlemmerne rettigheder vedrørende kompetenceudvikling og seniorordninger. Når det gælder seniorpolitik viser en undersøgelse, som HK selv har lavet, at halvdelen af medlemmerne siger ja til at blive lidt længere i jobbet mod at gå ned i tid. Hver tredje ønsker mere i lønningsposen for at

blive længere, mens kun hver tiende vil have mere ferie. På det grundlag vil HK i overenskomstforhandlingerne satse på at få mere fleksible arbejdstider til gengæld for senere tilbagetræden. Seniormedarbejdere skal have ret til at gå ned i tid og dermed få en kortere arbejdsuge eller længere ferie, og det skal så være op til den enkelte medarbejder og arbejdspladsen at afgøre, hvordan denne ret konkret udnyttes.

16. januar 2008: En undersøgelse foretaget af Rambøll for Morgenavisen Jyllands-Posten viser, at der er en vis opbakning i befolkningen for de offentligt ansattes krav, men at flertallet – dvs. 56 pct. – dermed mener, at de offentligt ansatte skal have præcist samme lønstigning, som de private fik med OK 2007. En tredjedel mener, at de offentligt ansatte bør have mere i lønstigning end de godt 4 pct., der blev opnået i den private sektor. Når man alene spørger offentligt ansatte, viser undersøgelsen, at 41 pct. mener, at de bør have større lønstigning end de private. Men her er det stadig godt 50 pct., der mener, at de bør have det samme. Forventningerne synes således at være høje, men samtidig for flertallets vedkommende holde sig på et realistisk niveau.

15. januar 2008: Undervisningsministeriet offentliggør en rapport, der viser, at gymnasielærere og tilsvarende grupper på andre undervisningsinstitutioner har langt færre undervisningstimer i Danmark end i de fleste andre OECD-lande. Eksempelvis ligger de danske gymnasielærere på 400 årlige undervisningstimer, hvor gennemsnittet i OECD-landene er på 661 timer. Rapporten udsendes midt i overenskomstforhandlinger, hvor det netop er et prioriteret arbejdsgiverkrav at få mere fleksible arbejdstidsregler og herunder flere direkte undervisningstimer for forskellige lærergrupper. Blandt de faglige organisationer bedømmes det da også som et usagligt og utidigt partsindlæg. Formanden for GL, Gorm Leschly, betegner det således som "... det rene plat og manipulation." Tidligere undersøgelser har således ifølge GL vist, at de danske gymnasielærere ligger "midt i feltet".

14. januar 2008: En undersøgelse gennemført af Greens Analyseinstitut for dagbladet Børsen viser, at de offentligt ansatte er delt midt over på spørgsmålet om resultatet af OK 2008. 47 pct. angiver, at de vil være tilfredse med en lønstigningstakt på fire pct. pr. år, dvs. den ramme som regeringen har lagt på bordet, mens 49 pct. angiver, at et sådant resultat er utilfredsstillende. De offentligt ansatte er mere enige i deres vurdering af, hvad slutresultatet vil blive. Her forventer to ud af tre, at det ender med en stigning på højst fire procent, mens kun godt en fjerdedel tror på fem procent eller mere.

11. januar 2008: KTO og KL indgår delforlig om en række overenskomstkra v ved det andet forhandlingsmøde om de spørgsmål, der er udtaget til fælles forhandling. Indholdsmæssigt er hovedtemaet vilkår for tillidsrepræsentanter, hvor KTO får opfyldt krav om en række forbedringer. For det første skal der herefter i alle kommuner aftales funktionsløn for hvervet som TR, men størrelsen aftales lokalt. For det andet forbedres TR-beskyttelsen gennem en udvidet opsigelsesvarsel på 3 måneder oveni de overenskomstansatte opsigelsesbestemmelser. For det tredje sker der en regulering af de såkaldte AKUT-midler (til tillidsrepræsentantuddannelse), og sikkerhedsrepræsentanter omfattes nu også af AKUT. KL får opfyldt et krav om, at AKUT-midler også skal kunne bruges til lokale aktiviteter for tillidsrepræsentanter gennem

etablering af en forsøgsordning med lokale puljer. For det fjerde understreges det, at organisationerne selv kan bestemme om de ønsker fællestillidsrepræsentanter – blot skal der sikres en arbejdsdeling mellem TR og FTR for at undgå dobbeltforhandlinger.

Derimod må KTO i denne omgang opgive kravet om en obligatorisk forpligtelse til i den enkelte kommune at indgå aftaler om tid til rådighed for TR. Det opfattes af arbejdsgiverne som et uacceptabelt indgreb i ledelsesretten.

Det andet tema på forhandlingsmødet handler om ansættelsesbetingelser – herunder specielt ferieforhold. KTO får gennemført kravet om ret til at vælge feriegodtgørelse i stedet for ferie med løn, mens KL bliver imødekømt i ønsket om, at medarbejderne senest den 1. oktober skal give besked om, hvorvidt de vil afholde den sjette ferieuge eller have den udbetalt. Dermed får kommunerne bedre planlægningsmuligheder – uden at medarbejdere mister retten til selv at vælge mellem ferie eller løn. Et KTO-krav om, at ansatte i fleksjob skal være omfattet af overenskomster og aftaler, må opgives som et led i det samlede forligsresultat ved dagens møde, hvilket er til at leve med for lønmodtagersiden, fordi det har vist sig, at den eksisterende ”kan” bestemmelse i overenskomsten har opnået bred anvendelse.

Delforligene er indgået under forudsætning af, at parterne senere når til enighed om et samlet resultat. KTO’s formand, Anders Bondo Christensen, udtaler i en pressemeddelelse, at der stadig er vanskelige forhandlinger forude. ”Men resultatet af dagens forhandlinger betyder, at vi nu er kommet et lille, men vigtigt skridt i den rigtige retning.” KL’s hovedforhandler, Mads Lebech, siger samstemmende, at parterne med fredagens delforlig har fået fjernet de første forhindringer på vejen frem mod et samlet forlig. Det afgørende ved forligene er således ikke så meget indholdet som selve det faktum, at parterne viste sig i stand – selv i en meget vanskelig forhandlingssituation – at skabe kompromiser.

7. januar 2008: En undersøgelse foretaget for Ugebrevet Mandag Morgen viser, at godt halvdelen af befolkningen er klar til at leve med en storkonflikt i tre uger som konsekvens af strandede offentlige overenskomstforhandlinger. Der er stor opbakning bag de offentlige ansattes ret til at strejke, der støttes af mere end to tredjedele af de adspurgte. Men det store spørgsmål er – ifølge nogle iagttagere – hvor lang tid denne opbakning vil vare, hvis konflikten bliver en realitet og begynder at skabe problemer fx i ældreplejen og på daginstitutionsområdet.

4. januar 2008: Det har ikke vist sig muligt for kommunerne at anvende alle de midler, der i forhandlingerne i 2005 blev afsat til lokal løndannelse. Lønmodtagernes forhandlere undrer sig over, at kommunerne ikke har anvendt dette instrument fuldt ud i en tid, hvor der ellers klages over mangel på arbejdskraft. FOA’s formand Dennis Kristensen konstaterer i den sammenhæng, at markedskræfterne åbenbart ikke virker, når det drejer sig om løn i den offentlige sektor. De kommunale arbejdsgivers topforhandler, Mads Lebech, udtaler, at kommunerne godt kunne have gjort det lidt bedre, men at der også er problemer med personalegrupper, som er kritiske over for systemet. Og der skal to parter til at indgå en aftale.

3. og 4. januar 2008: Debatten om nytårstalen fortsætter i et internt slagsmål mellem de offentligt ansattes forhandlere, da både HK/Kommunals formand, Kim Simonsen,

og AC's formand, Sine Sunesen, fremhæver, at det mere er Dennis Kristensens "pusten til ilden" end statsministerens udmelding om tilbageholdenhed, der truer overenskomstforhandlingerne. Ifølge Sine Sunesen er Dennis Kristensen den sidste, der bør kritisere andre for "politisk indblanding", når man tænker på, at FOA direkte har opfordret Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne til at øremærke ekstra midler til bestemte grupper. LO's formand, Harald Børsting, maner til forsigtighed. Forhandlingerne må nu vise fælles forslag i stedet for at skændes i det offentlige rum.

HK/Kommunal oplyser samtidig, at organisationen forbereder en totalkonflikt omfattende næsten alle omkring 50.000 medlemmer, som vil blive holdt økonomisk skadeløse med strejkeunderstøttelse. HK/Kommunals formand, Kim Simonsen, tilføjer, at der dog først vil blive varslet konflikt, når forhandlingerne er afsluttet og forligsmulighederne udtømte. Forventningen til resultatet er ifølge Kim Simonsen et afkast, der giver en lønudvikling parallelt med det private område.

3F har sendt en nytårshilsen til sine knapt 50.000 offentligt ansatte medlemmer med melding om, at de kan være sikker på økonomisk dækning, hvis det kommer til konflikt, uden at der efterfølgende bliver opkrævet ekstra kontingenter. Ifølge forbundsformand Poul Erik Skov Christensen er det en melding om, at forbundet bakker medlemmernes krav om betydelige lønstigninger op. Det er ikke for at piske en stemning op, men for at understrege, at forbundet er parat til at konflikte, hvis det er nødvendigt. På Christiansborg modtages meldingerne med bekymring blandt flere politikere i regeringspartierne. De Konservatives Lars Barfoed kritiserer således de faglige organisationer for at styre direkte mod en konflikt.

2. januar 2008: Både formanden for FOA og for Dansk Sygeplejeråd kritiserer skarpt Anders Fogh Rasmussens advarsel i nytårstalen. Det er ifølge Dennis Kristensen en upassende indblanding i overenskomstforhandlinger at fremsætte den slags slet skjulte trusler. Connie Kruckow finder det absurd, at det pludselig er sygeplejerskernes skyld, hvis det mørkebillede, statsministeren tegner, skal blive en realitet.

Når der før valget var plads til både skattelettelser og velfærdsforbedringer, finder de offentligt ansattes organisationer det besynderligt, at der halvanden måned senere ikke er råd til at give et ekstra løft under OK2008. Men festen er åbenbart afløst, før de offentligt ansatte fik mulighed for at komme til.

1. januar 2008: I sin nytårstale advarer statsminister Anders Fogh Rasmussen direkte fagbevægelsen mod de opskruede forventninger til OK 2008. Hvis løn og andre omkostninger stiger hurtigere i Danmark end i udlandet, kan fremgangen hurtigt blive vendt til nedtur. "Vi har et fælles ansvar for at sikre fortsat fremgang i Danmark. Ved at være realistiske i vore krav og forventninger til offentlig service, privat forbrug og løn. Ingen har glæde af at stille for store krav i dag for at få den dobbelte regning i morgen", siger statsministeren, der maner til fortsat samling om traditionen for enighed mellem arbejdsmarkedets parter og de politiske partier om en stærk og bæredygtig økonomi.

31. december 2008: Risikoen for storkonflikt har haft den sideeffekt at skaffe de faglige organisationer på det offentlige område nye medlemmer. Det gælder ikke mindst FOA, som har været mest bastant ude med konfliktmeldinger. Forudsætningen for at få kompensation under en konflikt er medlemskab af den faglige organisation, og det

har lokket mange nye ind. Fristen for at opnå ret til understøttelse er dog indmeldelse senest den 31. december.

30. december 2007: I en leder i Berlingske Tidende karakteriseres FOA's drastiske skridt som udtryk for en målbevidst kurs mod en storkonflikt, der samtidig er et angreb på den danske model. FOA og andre faggrupper styrer direkte mod konflikt i erkendelse af, at forventningerne ikke kan opfyldes ved forhandlingerne, mens et politisk indgreb med pres fra Dansk Folkeparti og Socialdemokraterne måske kan give noget ekstra oveni. Dermed bliver overenskomstforhandlingerne en ren formalitet, og så kan man spørge, hvorfor organisationerne overhovedet skal forhandle selv. Nogle af de organisationer, der har den største fordel af aftalemodellen, er dermed med til at afmontere den.

29. og 30. december 2007: Efter nogle fredelige juledage kommer OK 2008 atter på dagsordenen, da FOA på et helt usædvanligt tidligt tidspunkt meddeler, hvilke kommuner og områder der vil blive omfattet af en varslet strejke. FOA satser på en målrettet strejke, der rammer ældreplejen maksimalt med det mindst mulige antal deltagere. Ud af ca. 130.000 mulige varsles der strejke for 23.000 fuldtidsansatte, hvoraf de 20.000 alene er på ældreområdet. Strejken vil ramme både store og små kommuner fordelt over hele landet.

Det vurderes, at den målrettede konflikt er et forsøg på at strække midlerne, da FOA's strejkekasse på ca. 1 mia. kr. kun kan dække en altomfattende konflikt i en til to uger. Formanden for KL's Løn- og Personaleudvalg, Mads Lebech, vil ikke sige noget om, hvorvidt KL vil presse lønmodtagerne ved at udvide strejkerne med lock-outvarsler. Men han finder det underligt på den måde at iklæde sig brynje og lanse umiddelbart før, forhandlingerne for alvor skal i gang. Han ser det som et signal om, at man ikke selv regner med, at de krav, man kommer med, er rimelige.

KL's formand, Erik Fabrin, ser FOA's bebudede strejke som et signal til de andre faglige organisationer om, at FOA vil have mere til egne faggrupper end de 4 pct. i årlige forbedringer, der med regeringens udspil før jul nu ligger på forhandlingsbordet.

18. december 2007: I sammenhæng med fastsættelsen af en ramme på 4 pct. for de offentlige overenskomstforhandlinger bliver partierne på Christiansborg – Enhedslisten undtaget – enige om at sikre finansieringen af trepartsaftalen fra juni 2007 mellem regeringen, KL og hovedorganisationerne i forbindelse med kvalitetsreformen. Herved kan løfterne om bedre efter- og videreuddannelse, seniorinitiativer og voksen-elevlønninger indfries. Lars Løkke Rasmussens konklusion efter mødet er, at nu overlader Christiansborg overenskomstforhandlingerne til arbejdsmarkedets parter.

18. december 2007: Regeringen svarer endelig på presset fra Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti, der kun vil gå på forlig om Kvalitetsreformen, hvis regeringen går med til at afsætte 5 mia. kr. ekstra til OK 2008. Finansminister Lars Løkke Rasmussen meddeler, at kommuner og regioner både i 2008, 2009 og 2010 vil få mulighed for at fremskrive lønningerne med 4,0 pct. i stedet for de 3,2 pct., der var fastsat i aftalerne om regionernes og kommunernes økonomi. Samtidig gennemføres en tilsvarende forhøjelse på det statslige område Regeringen vil således på finansloven for 2008 øge bloktilskuddene til kommuner og regioner med henholdsvis 900 mio. kr. og

300 mio. kr. På det statslige område er der behov for yderligere 500 mio. kr. Samlet set tilføres derved 1,7 mia. kr. ekstra i 2008, og da det fortsættes i 2009 og 2010 vil der alt i alt være 5,1 mia. kr. mere til rådighed til de offentligt ansattes lønstigninger. På den måde kan Dansk Folkeparti, Socialdemokraterne og SF sige, at deres krav om 5 mia. kr. er blevet imødekommet. Til gengæld må de renoncere på kravet om, at fordelingen skal ske efter særlige kriterier som tilgodeser udvalgte grupper. Også i KL er der tilfredshed med regeringens skridt – herved har regeringen vedstået, at lønudviklingen på det offentlige arbejdsmarked skal følge det private arbejdsmarked, siger KL's formand, Erik Fabrin.

Med parternes accept af regeringens manøvre synes der at være skabt politisk ro omkring de offentlige overenskomstforhandlinger, der dermed i januar vil kunne gennemføres direkte af parterne uden den politiske indblanding, der har karakteriseret forløbet indtil nu. Det er godt for den danske aftalemodel, men der kan nu sættes et spørgsmålstegn ved, hvor meget nyt, der ligger i regeringens udspil.

Det har hele tiden ligget i kortene – om end det ikke er blevet sagt så direkte – at regeringen naturligvis ville være parat til at give et resultat, der svarer til resultatet på LO/DA-området i den private sektor i begyndelsen af året, dvs. en forbedring i størrelsesordenen omkring de 4 pct. årligt. Med regeringens nye melding er der dermed blot sket en bekræftelse af den forudsætning, som alle parter hele tiden har ageret i forhold til.

Der har altid været enighed mellem parterne på det offentlige arbejdsmarked om, at lønstigningstakten skal følge den konkurrenceudsatte private sektor. Derfor har man også en reguleringsordning (se den særlige faktaboks), der sikrer en parallel lønudvikling. Selv om regeringen ikke havde øget kommunernes og sit eget råderum, ville de offentligt ansatte alligevel via denne reguleringsordning have fået en tilsvarende stigning som på det private arbejdsmarked. Det ville blot være sket med en tidsmæssig forskydning.

Det er vigtigt, at regeringen med sit initiativ har præciseret den ramme, man vil forhandle inden for, og at man lever op til den indbyggede forudsætning i det offentlige aftalesystem: at lønstigningstakten skal følge det private arbejdsmarked. Men det er stadig et åbent spørgsmål, om det er tilstrækkeligt til at imødekomme de forventninger, som mange offentligt ansatte og deres organisationer – herunder ikke mindst FOA – har haft til lønstigninger, der ikke alene svarer til udviklingen på det private arbejdsmarked, men lægger et mærkbart beløb oveni. Reaktionen fra FOA's formand Dennis Kristensen er da også – efter nogle timers betænkningstid – at det svarer til at fodre hunden med sin egen hale.

17. december 2007: Både på det regionale og det statslige område holdes det første forhandlingsmøde mellem parterne mandag. Regionernes Lønnings- og Takstnævn (RLTN) og lønmodtagernes forhandlingsfællesskab, KTO, bliver her enige om en køreplan, der praktisk tal er identisk med den plan, der onsdag den 12. december blev aftalt mellem KL og KTO. Det betyder, at alle de bløde pakker søges bundet på tre forhandlingsmøder i januar og første halvdel af februar, mens det afgørende lønslagsmål foregår på det fjerde forhandlingsmøde den 20. februar.

På det statslige område har finansminister Lars Løkke Rasmussen og lønmodtagernes sammenslutning CFU en første drøftelse af de udvekslede krav, som herefter vil blive behandlet i forskellige tekniske arbejdsgrupper på embedsmandsniveau. Det næste møde med finansministerens deltagelse over for CFU vil blive afholdt i anden halvdel af januar.

17. december 2007: LO fremlægger en prognose, der nedtoner vismændenes frygt for overophedning. Bl.a. mener LO, at lønstigningstakten i de kommende år må forventes at holde sig på 4,2 pct., hvor vismændene regner med en stigning på op til 5 pct. om året. LO mener også, at det naturlige leje for den strukturelle ledighed ligger på et lavere niveau svarende til godt 100.000 ledige, hvor vismændene taler om 130.000. Der er derfor rum endnu, før overophedningen indtræder, og underforstået er det derfor også, at der er plads til pæne lønstigninger til de offentligt ansatte ved OK 2008.

14. december 2007: Principperne for fordelingen af de 5 mia. kr., som Socialdemokraterne og Dansk folkeparti er enige om, at der skal tilføres OK 2008, fremlægges af de to partier. Pengene overlades til parterne med besked om, at de skal fordeles til grupper, der lever op til et eller flere af følgende kriterier: 1) lavtløns grupper, 2) faggrupper med megen nedslidning, 3) kvindefag og 4) faggrupper med rekrutterings- og fastholdelsesproblemer. AC's formand og de statslige lønmodtageres hovedforhandler, Sine Sunesen, udtaler, at det er en uacceptabel indblanding i overenskomstforhandlingerne på forhånd at fastsætte sådanne kriterier.

13. december 2007: Socialdemokraterne og Dansk Folkeparti udtaler unison, at de er nær ved at være helt enige om, hvordan man kan tilføre 5 mia. kr. ekstra til de offentlige overenskomstforhandlinger. Partierne vil således møde op til de videre forhandlinger om kvalitetsreformen med enslydende krav på dette område, hvilket sætter yderligere pres på regeringen.

Regeringen begynder at tage udtalelser fra vismændene og den økonomiske sagkundskab mere alvorligt. Kravene om en strammere finanspolitik på grund af den tiltagende overophedning får i hvert fald regeringen til at udsætte den lovede stigning i børnepengene til forhandlingerne om den nye finanslov i begyndelsen af 2008. Først når der er skabt et samlet overblik over økonomien, kan det afgøres, hvor mange initiativer, der skal sættes umiddelbart i gang, og hvor meget, der måske skal skubbes lidt. Meldinger om, at kvalitetsreformen helt heller eller delvist vil blive udskudt, demteres dog af finansminister Lars Løkke Rasmussen. Regeringen står ved sine løfter, men må samtidig udvise den fornødne økonomiske ansvarlighed, hedder det i et sprogbrug, som også kan ses som et bidrag til forsøget på at tale forventningerne om store offentlige lønstigninger ned.

12. december 2007: Det første forhandlingsmøde om de overordnede overenskomstspørgsmål mellem KL og KTO bliver afholdt. Det er først og fremmest en teknisk gennemgang og tilrettelæggelse af den forestående forhandlingsproces. I en fælles pressemeddelelse fremhæver KTO's formand, Anders Bondo Christensen, og formanden for KL's Løn- og Personaleudvalg, Mads Lebech, at parterne trods de van-

skelige odds vil arbejde hårdt på at finde fælles løsninger. At det ikke kun er ord, fremgår af parternes vilje til at indgå delforlig i løbet af den videre forhandlingsproces.

Der er aftalt fire politiske forhandlingsmøder den 11. og 25. januar samt den 8. og 15. februar. Parternes krav er tilsvarende fordelt på fire temaer, der behandles på hvert af de fire møder. Først på det sidste møde tages der fat på det vanskelige spørgsmål om de generelle lønstigninger. På de øvrige tre møder er temaerne henholdsvis 1) Ansættelsesvilkår og TR-vilkår, 2) Kompetenceudvikling, seniorinitiativer og fravær af familiemæssige årsager samt 3) Trivsel og tryghed. Hensigten er, at der søges indgået delforlig om et eller flere emner inden for de nævnte temaer. Det kan fx være en aftale om forbedrede vilkår for tillidsrepræsentanterne, en aftale om ret til frihed på barns anden sygedag og/eller reservering af en del af barselsorloven til fædrene – for nu at nævne nogle af de fremsatte krav.

Samme dag udveksles skriftligt kravene mellem CFU og Personalestyrelsen. Parterne mødes mandag den 17. december for at uddybe kravene og for at tilrettelægge de videre forhandlinger, der for alvor vil gå i gang i januar.

8. december 2007: Dansk Folkeparti nægter at acceptere regeringens afvisning af at inddrage spørgsmålet om en ekstra pulje til de offentlige overenskomstforhandlinger i forhandlingerne om kvalitetsreformen. Gruppeformanden, Kristian Thulesen Dahl, understreger, at regeringen ikke kan komme igennem med reformen uden at komme Dansk Folkeparti og andre partier i møde på dette punkt. Hvis regeringen nægter at bøje sig, vil Dansk Folkeparti ikke støtte kvalitetsreformen, siger Thulesen Dahl.

7. december 2007: Fagbevægelsen sælger ud af overenskomstsyste­met, hvis de accepterer den lønpulje, som et flertal uden om regeringen vil indføre, udtaler DA's adm. direktør, Jørn Neergaard Larsen, til Børsen. Lønudviklingen i den private og den offentlige sektor følges jo ad, og i det lys er det for mig uforståeligt og ubetænksomt, at nogle fagforeninger accepterer, at politikerne vil spille en rolle i deres forhandlinger og derved ødelægge systemet, mener DA-direktøren.

Ifølge en opinionsundersøgelse fortaget af Greens mener et stort flertal af befolkningen, at politikerne skal øremærke et milliardbeløb til at hæve lønningerne for de offentligt ansatte. Det er således mere end to tredjedele af de adspurgte, der støtter det alternative flertal på Christiansborg, som ønsker at presse regeringen til at afsætte en ekstrapulje. Til gengæld er det store flertal imod, at det er politikerne, der skal bestemme, hvordan puljen fordeles.

Regeringens og den økonomiske sagkundskabs bekymrede udmeldinger om den danske økonomi, synes foreløbig ikke at gøre det store indtryk. En ny melding fra OECD understreger ellers alvoren. I OECD's halvårslige prognose forudses det, at Danmark står foran en skarp nedtur. I 2009 vil Danmark have den laveste vækst blandt OECD's 30 medlemslande. Overophedningen er en realitet, og regeringen står mellem to valg: at stramme finanspolitikken eller at acceptere recessionen.

6. december 2007: Regeringen skal ikke vente tilbageholdenhed fra vores side, siger HK/Stats nye formand, Thora Petersen, og næstformand, Rita Bundgaard, i en kommentar til stats- og finansministrenes løftede pegefingre. De undrer sig over, at regeringen ikke kan skaffe råderum til at udvikle de offentligt ansattes lønninger, når den godt kunne udstede skattelettelser i milliardklassen. Samtidig undrestreger HK/Stats formandskab, at organisationen går efter en forhandlingsløsning. Hvis den meget omtalte ekstra pose penge bliver en realitet, skal den fordeles på overenskomstbordet og ikke af politikerne, understreges det. Hvis det går galt har HK/Stats bestyrelse besluttet at yde strejke og/eller lockoutramte medlemmer fuld lønkomensation.

5. december 2007: Overvismand Peter Birch Sørensen udtaler, at regeringen gennem sin ekspansive finanspolitik – herunder de gennemførte skattelettelser – selv har et væsentlig ansvar for, at der er skabt et ekstraordinært lønpres i den offentlige sektor. Direktør for Nationalbanken, Nils Bernstein, beder i sin tale på Finansrådets årsmøde de politiske partier om at holde fingrene fra overenskomstforhandlingerne på det offentlige arbejdsmarked. Han advarer desuden imod, at de samtidige overenskomstforhandlinger i den finansielle sektor skal komme til at sende uheldige signaler til den offentlige sektor og det øvrige arbejdsmarked.

Formanden for KL, Erik Fabrin, siger i en kommentar til diskussionerne om OK 2008, at KL går efter et overenskomstresultat med lønstigninger, der gør det attraktivt at være kommunalt ansat, men det skal ske uden at sætte turbo på en lønspiral, der i sidste ende hverken er til gavn for medarbejderne eller arbejdsgiverne.

4. december 2007: Såvel den nye finansminister, Lars Løkke Rasmussen, som statsminister Anders Fogh Rasmussen advarer de offentligt ansatte lønmodtagere og deres organisationer. Statsministeren udtaler sig især imod bl.a. Dansk Folkepartis og Socialdemokraternes forslag om en ekstra pulje til OK 2008. ”Hvis vi politikere begynder at beslutte og bevilge lønstigninger til en eller flere udvalgte grupper, vil det med stor sikkerhed udløse en betydelig utilfredshed blandt andre grupper. Det kan udløse en storkonflikt på det offentlige arbejdsmarked,” siger statsministeren på sit ugentlige pressemøde.

Lars Løkke Rasmussen advarer om, at for store lønstigninger under OK 2008 kan gøre det nødvendigt med en ny kartoffelkur, som den Schlüter-regeringen gennemførte i efteråret 1986. ”Vi skal respektere rollefordelingen på arbejdsmarkedet og holde fingrene væk på Christiansborg. Og arbejdsmarkedets parter skal forstå alvoren i det, vi skal i gang med,” siger Lars Lykke Rasmussen til Politiken.

Flere af forhandlerne på lønmodtagersiden med Dennis Kristensen i spidsen reagerer på meldingerne ved at fremhæve, at nu har alle andre grupper fået forbedrede forhold, og regeringen har givet skattelettelser, og så kan man ikke bare sætte et ”Alt udsolgt”-skilt op, når turen er kommet til de offentligt ansatte.

4. december 2007: Det kan blive yderligere et problem for de vanskelige offentlige overenskomstforhandlinger, at der endnu ikke politisk er sikret en finansiering af væsentlige elementer i den trepartsaftale, der blev indgået mellem parterne i juni. Bl.a. kræver bedre seniorordninger og voksenelevløbninger bevillinger på Finansloven, og de er endnu ikke på plads. LO's formand, Harald Børsting, og FOA's formand, Dennis Kristensen, siger begge til Berlingske Tidende, at regeringen nu må

skille disse spørgsmål fra forhandlingerne om kvalitetsreformen og opnå en hurtig aftale, så forhandlerne ved, at det, der blev lavet i trepartsaftalen, også bliver indfriet.

3. december 2007: Formanden for HK/Kommunal, Kim Simonsen, meddeler, at han stiller op til valget som forbundsformand i HK efter John Dahl, der er blevet direktør i forsikringsselskabet ALKA. Valget af ny formand finder sted på en ekstraordinær kongres den 12. januar, og dermed er der mulighed for at endnu en af de erfarne forhandlere forsvinder, inden de offentlige overenskomstforhandlinger for alvor kommer i gang.

3. december 2007: En undersøgelse offentliggjort i Ugebrevet A4 viser, at et flertal af både privat og offentligt ansatte mener, at der bør afsættes en ekstra pulje til overenskomstforhandlingerne i den offentlige sektor. Til gengæld mener et flertal – herunder også FOA's medlemmer i social- og sundhedssektoren, at sådanne eventuelle ekstramidler bør fordeles med samme andel til alle offentligt ansatte. Der er markante flertal blandt medlemmer i organisationer som FOA, DLF, DSR og BUPL, som erklærer sig parate til at gå i konflikt, hvis ikke resultatet lever op til forventningerne. Det nye er her, at FOA-medlemmerne er så aktivistiske. Til gengæld er et flertal af AC'erne og HK'erne ikke indstillet på konflikt. Det understreger de alvorlige indre spændinger i KTO.

29. november 2007: Diskussionerne om de politiske løfter om ekstra midler til OK 2008 bølger fortsat frem og tilbage. Lørdag den 24. november kommer det frem, at Helle Thorning Schmidt og Pia Kjærsgaard på et fortroligt møde fredag har besluttet at indgå en alliance for at presse regeringen i sagen om højere løn til de offentligt ansatte. Og så er de luftige løfter igen blevet mere håndfaste. Allerede tirsdag den 27. november om aftenen er Dansk Folkeparti dog på tilbagetog. Partiets finansordfører Kristian Thuesen Dahl stiller nu to betingelser for at indfri løftet om ekstra penge. For det første må forhandlingerne ikke ende i konflikt, og for det andet skal pengene fortrinsvis gå til de lavtlønnede på social- og sundhedsområdet.

Det bliver af Socialdemokraterne, SF og Enhedslisten kritiseret for at være et indgreb i de offentligt ansattes konfliktret. Det er et krav, som fagbevægelsen umuligt kan imødekomme, fordi strejkeretten er en grundlæggende del af den danske model på arbejdsmarkedet, siger formanden for den socialdemokratiske folketingsgruppe, Carsten Hansen. Måske leder Dansk Folkeparti efter en kattelem, så de kan undgå at opfylde kravet og dermed ikke risikerer at skulle stemme imod VK-regeringen. I hvert fald fastholder regeringen sin modstand mod på forhånd at afsætte ekstra midler. Det betragtes fortsat af regeringen som et brud på den danske model.

Dansk Folkeparti bedyrer dog torsdag den 29. november i Folketinget under debatten af statsministerens åbningstale, at partiet står ved løfterne til de offentligt ansatte. Kristian Thuesen Dahl fremhæver, at Dansk Folkeparti går efter at få realiseret en bred aftale om en kvalitetsreform, der også håndterer lønproblemet, inden Folketingets julepause. Derfor fremlægger han et forslag til vedtagelse, der pålægger regeringen hurtigt at indlede forhandlingerne om en kvalitetsreform. Han afviser derimod et forslag fra Enhedslisten om, at Folketinget skal pålægge regeringen at afsætte ekstra midler. Dansk Folkeparti tror fortsat på den brede løsning, hvor også regeringen er

med – til trods for, at Venstres nye ordfører, Inger Støjbjerg, gentager regeringens hidtidige afvisning af, at Folketinget skal behandle spørgsmål om løn. Flere partiers åbning for politisk indblanding har blot skabt splid mellem organisationerne, siger hun.

På spørgsmål fra Helle Thorning Schmidt siger Thuesen Dahl, at Dansk Folkepartis løfte om 5 mia. kr. skal fordeles over fem år i modsætning til Socialdemokraternes tre år. Han trækker samtidig i land i forhold til kravet tidligere på ugen om, at de ekstra penge inddrages, hvis forhandlingerne ender i konflikt. Nu hedder det, at det ville være unaturligt at hive lovede penge hjem igen, hvis det skulle blive nødvendigt at gribe ind i en konflikt.

26. november 2007: I en stort opsat artikel i Dagbladet Børsen mandag fremlægges en analyse foretaget af Dansk Arbejdsgiverforening. Konklusionen er, at offentligt ansatte ikke har noget lønefterslæb i forhold til det private arbejdsmarked. Ikke mindst hvad angår hjemmehjælpere samt social- og sundhedsassistenter er det en myte, at de skulle ligge væsentligt under lønniveauet for tilsvarende grupper i den private sektor. DA's analyse bygger på tal fra Danmarks Statistik og indeholder samtlige lønomkostninger bortset fra genetillæg. Dvs. at løn under sygdom, barselsorlov mv. er talt med. Der synes dog at være en tendens til, at lønforskellene stiger i de privatansattes favør jo højere uddannelsesniveau, der sammenlignes. Det sidste nævnes ikke i teksten, men FTF-grupperne er hurtigt ude med at fremhæve, at den fremlagte statistik underbygger deres krav om et lønløft.

FOA's formand, Dennis Kristensen, afviser derimod pure DA's analyse, der betegnes som cirkusregning. Man kan ikke leve af de sociale goder i overenskomsten. Det er den reelt udbetalte løn, der er det afgørende mål, mener FOA, og det er det beløb, som skal løftes afgørende. Desuden kritiseres DA for at blande sig i forhandlingerne på et område, som ikke vedrører de private arbejdsgivere. DA's adm. direktør, Jørn Neergaard Larsen understreger, at resultatet af OK 2008 i den offentlige sektor i høj grad kan komme til at påvirke den efterfølgende lønudvikling på det private arbejdsmarked, og derfor er det nødvendigt for DA at sige fra, når der stilles krav om forbedringer, som risikerer at sætte samfundsøkonomien over styr.

23. november 2007: Lars Lykke Rasmussen udnævnes til ny finansminister, efter at Thor Pedersen er blevet indstillet til valget som formand for Folketinget. Dermed møder den statslige arbejdsgiverpart op med ny hovedforhandler til OK 2008 på samme måde som det er sket på lønmodtagersiden, hvor Sine Sunesen, AC, har afløst Peter Waldorff som formand for de statslige lønmodtageres forhandlingsfællesskab, CFU. Et i forvejen kompliceret forløb risikerer dermed at blive kompliceret yderligere, fordi det altid er et åbent spørgsmål, hvordan en helt ny forhandlingskonstellation fungerer. Det er dog tale om personer, som med deres omfattende forhandlingserfaring til fulde har forudsætningerne for at løse opgaven.

22. november 2007: VK-regeringen fremlægger det nye politiske grundlag for den kommende valgperiode. Dansk Folkeparti og Ny Alliance er på forhånd taget i ed, men der er ikke nogen direkte bindinger. Der er lagt op til, at regeringen nu skal ud og forhandle løsninger igennem fra sag til sag. I forhold til de offentlige overens-

komstforhandlinger holder Anders Fogh Rasmussen fast i, at der ikke på forhånd skal afsættes en ekstra pulje.

Harald Børsting holder samme dag møde med Dansk Folkeparti, efter at han tidligere på ugen har talt med Socialdemokraterne, SF og Enhedslisten. Efter mødet – som begge parter erklærer deres tilfredshed med – konstaterer LO-formanden, at der ikke her og nu er noget alternativt flertal i Folketinget. Pia Kjærsgaard fremhæver, at Dansk Folkeparti ikke umiddelbart vil gennemføre en sådan pulje uden om regeringen. Spørgsmålet vil først blive aktuelt igen, når der – formentlig efter nytår – skal forhandles finanslov og kvalitetsreform, og Pia Kjærsgaard understreger, at Dansk Folkeparti til den tid fortsat vil kræve 5 mia. kr. fortrinsvis til lavtlønsgrupperne på omsorgsområdet.

Harald Børsting er bekymret over, at der ikke hurtigere kan komme en afklaring. Han gentager, at det er overenskomstparterne, som skal foretage fordelingen, men tilføjer – i overensstemmelse med vedtagelserne på LO-kongressen – at der skal ske en solidarisk prioritering af de lavest lønnede, der ikke mindst findes inden for typiske kvindefag.

Også AC's formand og hovedforhandlerne på det statslige område, Sine Sunesen, udtrykker bekymring over, at spørgsmålet om ekstra midler skydes ud. Der kan ikke gennemføres reelle forhandlinger før det er afklaret, siger hun. Ellers forhandler man med blind makker. De, der forhandler efter bogen, risikerer, at andre efterfølgende får noget ekstra oveni. For Dennis Kristensen, FOA, er det slet ikke noget problem, da det netop må være hensigten, at de ekstra midler reserveres til de relativt lavtlønnede kvindefag.

Til gengæld er også en række små og mellemstore organisationer i FTF bange for, at det bliver de højtråbende med FOA og DSR i spidsen, der kommer til at løbe med broderparten. I hvert fald udsender otte organisationer – for socialrådgivere, fysioterapeuter, ergoterapeuter, farmakonomer, tandplejer m.fl. – en fælles udtalelse, hvor de advarer mod indre splittelse blandt lønmodtagerorganisationerne. De otte organisationer, der repræsenterer omkring 50.000 medlemmer, fremhæver, at også deres medlemmer har brug for en markant lønforbedring.

16. november 2007: LO's nyvalgte formand, Harald Børsting, inviterer Socialdemokratiet, SF, Enhedslisten og Dansk Folkeparti til møder om en ekstra lønpulje til overenskomstforhandlingerne i den offentlige sektor. LO mødes med Socialdemokraterne, SF og Enhedslisten hver for sig mandag den 19. november og med Dansk Folkeparti torsdag den 22. november. Det er helt usædvanligt, at LO på denne måde direkte tager initiativer i forbindelse med de offentlige overenskomstforhandlinger, idet LO ikke direkte er forhandlingspart. Harald Børsting understreger derfor også, at LO ikke hermed vil blande sig i forhandlingerne. LO vil blot bidrage til at skabe de bedst mulige rammebetingelser for forhandlingerne ved at fastholde de fire partier på deres valgløfter. LO vil således heller ikke blande sig i spørgsmålet om fordelingen af eventuelle ekstramidler.

15. november 2007: Folketingsvalget den 13. november slutter med, at VKO-flertallet lige præcis forbliver intakt med et enkelt færøsk mandat. VK-regeringen kan derfor fortsætte og dermed svækkes mulighederne for, at der politisk afsættes en ekstra pulje til de offentlige overenskomstforhandlinger i begyndelsen af 2008. Det understreges bl.a. af en udtalelse den 14. november af Venstres næstformand, Lars Lykke Rasmussen.

Spørgsmålet er dog ikke helt forsvundet fra dagsordenen. Flere organisationer med FOA i spidsen forsøger at fastholde fokus, og både under valgkampens afsluttende partilederrunder og efter valget er der meldinger fra Dansk Folkeparti, Socialdemokratiet, SF og Enhedslisten med krav om ekstra midler til de offentligt ansatte. Pia Kjærsgaard siger dagen efter valget, at Dansk Folkeparti fortsat vil kræve et milliardbeløb til et særligt omsorgstillæg især for grupperne i social- og sundhedssektoren med sosu-erne i spidsen, og hun fremhæver i den sammenhæng, at hun i det spørgsmål ikke mindst har brug for opbakning fra Socialdemokraterne for at få overbevist Venstre og De Konservative. FTF's netmagasin Resonans påviser efter en rundspørge, at der med disse fire partier også efter valget er et flertal for ekstra penge til lønstigninger i den offentlige sektor.

15. november 2007: DA offentliggør 15. november lønstatistikken på LO/DA-området i den private sektor for 3. kvartal 2007. Lønudviklingen steg fra 3,9 pct. i 2. kvartal til 4,3 pct. i 3. kvartal. Stigningen kan til dels ses som et udtryk for, at der med OK 2007 blev placeret en relativ stor del af overenskomstresultatet det første år, men den øgede takt i den private sektor vil sandsynligvis yderligere styrke de offentligt ansattes forventninger til OK 2008. Samtidig offentliggøres tal for lønudviklingen i den offentlige sektor, der viser en stigningstakt i 3. kvartal 2007 på 3,3 pct. i regioner og kommuner og 3,4 pct. på det statslige område.

14. november 2007: På OAO-Stats repræsentantskabsmøde vedtages kravene til OK 2008 under overskriften "Et godt arbejdsliv – hele livet". De prioriterede krav er 1) Markante generelle lønstigninger, 2) Pensionsforbedringer, 3) kompetence- og jobudviklingsgaranti, 4) Forbedringer for tillidsrepræsentanter og samarbejdsudvalg, 5) Et bedre arbejdsmiljø og bedre trivsel på arbejdspladserne, samt 6) Bedre vilkår for seniorerne.

31. oktober 2007: Selv om flere faglige organisationer har markeret, at valgkampen skal bruges til at afkræve partierne løfter om flere midler til de offentlige overenskomstforhandlinger, er OK 2008 nærmest fraværende i valgkampens første uge. De partier, der forinden valgudskrivelsen har lovet en ekstra lønpulje, fastholder disse løfter, men i modsætning til tidligere meldinger fremhæves det hele vejen rundt, at fordelingen må gennemføres af overenskomstparterne selv. Spørgsmålet om en ekstra lønpulje synes samtidig at være blevet så nedtonet, at mulighederne for en større ramme til OK 2008 begynder at svinde – med mindre overenskomstforhandlingerne for alvor sættes på dagsordenen i den resterende del af valgkampen.

24. oktober 2007: Statsminister Anders Fogh Rasmussen udskriver valg til afholdelse tirsdag den 13. november. Han fremhæver i udtalelser bl.a. i DR's Profilen tirsdag aften, at man nu bør koncentrere sig om de politiske spørgsmål og undlade at inddrage OK 2008 i valgkampen. Samtidig starter FOA en kampagne med en række helsi-

desannoncer i de store dagblade. Budskabet er at ringe aflønning fører til personaleflugt.

Finansministeren meddeler organisationerne, at det nedsatte embedsmandsudvalg med partsrepræsentation bliver sat på stand by under valgkampen. Udvalget skulle inden årsskiftet bl.a. tilvejebringe et mere sikkert grundlag for lønsammenligninger, men med valg den 13. november og efterfølgende regeringsforhandlinger er det den almindelige opfattelse i organisationerne, at dette udvalgsarbejde reelt er lukket ned.

22. oktober 2007: Forhandlingerne mellem de enkelte organisationer og KL bliver skudt i gang. Det gælder bl.a. forhandlingerne mellem HK/Kommunal og KL. Efter de dramatiske udmeldinger, der ellers har præget optakten, sker der her en vis vending, idet der startes med en åbning. Arbejdsgiverne har stillet krav om mere fleksibel arbejdstid, så der bliver lettere adgang til de kommunale servicebutikker for borgerne med fx udvidet aften- og lørdagsåbning. I forbindelse med forhandlingsstarten offentliggør HK/Kommunal en undersøgelse, hvoraf det fremgår, at det er noget, som medlemmerne ser positivt på. HK/Kommunals formand, Kim Simonsen, udtaler dog, at forudsætningen er, at fleksibiliteten honoreres i form af ekstra lønkroner.

17. oktober 2007: Repræsentanter for de mellemuddannede grupper i den offentlige sektor – herunder DSR og BUPL – går i modoffensiven over for FOA's lønkrav i FTF's ugebrev Respons. Det fremhæves, at der skal være kontante fordele forbundet med at tage en længere uddannelse og derfor er det uacceptabelt, hvis de eksisterende lønforskelle indskrænkes gennem ekstraordinære lønstigninger til sosu-grupperne og pædagogmedhjælperne i FOA. Faktisk belønnes uddannelse for lidt, fremhæves det. Så hvis FOA's medlemmer skal have store stigninger, skal de øvrige grupper have mindst den samme procentvise forbedring.

15. oktober 2007: En undersøgelse gennemført for Ugebrevet A4 bekræfter det høje forventningsniveau ikke mindst hos grupperne på social- og sundhedsområdet. Der er tale om et niveau, som arbejdsgiverparterne næppe har i sinde at indfri, og i den sammenhæng er mulighederne for et hurtigt folketingsvalg igen blevet fremhævet. Hvis regeringen bliver nødt til at gennemføre et upopulært indgreb i foråret 2008 vil det være en langt mere enkelt øvelse, hvis valget er overstået, så der er næsten fire år til partiernes næste møde med vælgerne. Er valget endnu ikke afholdt, kan det blive svært at få partier som Dansk Folkeparti og Socialdemokratiet med til et indgreb på grund af de løfter der herfra er givet til særlige grupper af offentligt ansatte.

12. oktober 2007: Sundhedskartellet har indgået en aftale med KL og Danske Regioner, der sikrer, at de deltidsansatte får tilbudt flere timer, inden de kan oplås eksternt. Det er en udløber af trepartsaftalerne fra juni 2007, hvor der i forbindelse med drøftelserne om mangel på arbejdskraft er enighed om, at parterne på de offentlige overenskomstområder skal komme med forslag til, hvordan man sikrer, at deltidsansatte, der ønsker det, kan komme på fuldtid. Aftalen afventer arbejdsgiver-parternes endelige godkendelse og vil i bekræftende fald træde i kraft 1. januar 2008.

11. oktober 2007: AC's formand, Sine Sunesen, vælges som ny formand for CFU og dermed de statsansattes hovedforhandler under OK 2008. Det er en konsekvens af Peter Waldorffs valg som generalsekretær for ISKA. Samtidig vælges som ny for-

mand for OAO's statslige forhandlingsområde, Flemming Vinther, Hærens Konstabel- og Korporalforening. Han er herefter sammen med Ellen Lykkegaard, 3F, OAO's repræsentanter i CFU's forhandlingsudvalg. Det er første gang i nyere tid, at dette LO-kartel ikke har formandsposten i CFU. I CFU's forhandlingsudvalg sidder endvidere de to FTF-repræsentanter fra forhandlingsfællesskabet SKAF, Anders Bondo, LC, og Peter Ibsen, CO II. Både Sine Sunesen og Anders Bondo er således placeret såvel ved det kommunale og det regionale som ved det statslige forhandlingsbord.

10. oktober 2007: KTO og KL samt KTO og RLTN (Regionernes Løn- og Takstnævn) har en første drøftelse af de udvekslede krav. Fra slutningen af oktober igangsættes forhandlingerne mellem de enkelte organisationer og de respektive arbejdsgiversammenslutninger, mens de generelle forhandlinger på KTO-niveau først sættes i gang henholdsvis den 12. og 17. december, hvorefter der afholdes en serie af møder i januar og februar samtidig med fortsatte forhandlinger på organisationsniveau. Forhandlingerne mellem Sundhedskartellet og henholdsvis KL og RLTN følger samme mønster, men blot tidsmæssigt forskudt. Den første drøftelse af de overordnede krav fandt her sted med de respektive arbejdsgiverparter den 12. oktober. Arbejdsgivernes krav kan samles under overskriften øget fleksibilitet. Fx ønskes den lokale løndannelse styrket på alle områder. KL lægger vægt på en reform af arbejdstidsreglerne i folkeskolen, mens RLTN (Danske Regioner) introducerer ønsket om en udvidet normalarbejdstid udover de 37 timer. Personalestyrelsen vil stille et lignende krav og har i sit oplæg til forhandlingerne – udover kompetenceudvikling, seniorordninger mv. – særligt fokus på den decentrale løndannelse. Arbejdsgiverne i staten ønsker, at flere medarbejdere omfattes af nye lønsystemer, at rammerne for den lokale løndannelse udvides, og at medarbejderne får mulighed for at forhandle løn direkte med deres leder og påvirke sammensætningen af deres løn. Desuden er ændringer af arbejdstidsreglerne på undervisningsområderne med folkeskolen i spidsen et fælles tema for de kommunale og statslige arbejdsgivere. At ikke mindst regeringen lægger vægt på en fornyelse på dette område fremstår klart ved offentliggørelsen af rapporterne fra en fælles arbejdsgruppe den 28. september, hvor bl.a. undervisningsminister Bertel Haarder udtaler sig. Det må forventes, at løsningen på arbejdstidsstriden mellem KL og DLF ikke bliver lettere af, at også staten har en aktie med i spillet.

2. oktober 2007: I forlængelse af at de enkelte organisationer har udtaget deres krav, fastlægges de overordnede krav, der skal forhandles af KTO på forhandlingskartellets repræsentantskabsmøde, hvor den nye formand, Anders Bondo Christensen for første gang aflægger beretning. Hovedkravet er løn, løn og atter løn. Anders Bondo fremhæver sit ønske om at gøre alt for at vende en vanskelig forhandlingssituation, så et forlig alligevel bliver muligt. Han understreger samtidig sin vilje til at varetage helhedens interesser. I den særlige situation med den interne splittelse blandt LO-organisationerne synes der at være stor tillid til Anders Bondos vilje og evne til at løse en vanskelig opgave. Men der er også en vis frygt for, at han risikerer at løbe ind i et "kasketproblem". Som formand for DLF og LC skal han også varetage lærernes særlige interesser, og her er et prioriteret krav både på lønmodtager- og arbejdsgiversiden en ændring af arbejdstidsreglerne for lærerne i folkeskolen. Det er et spørgsmål, der for alvor skil-

ler vandene, og som i sig selv dermed kan føre direkte til et forhandlingssammenbrud – med mindre parterne enten som under OK 2005 vælger at udskyde afgørelsen af dette særlige problem eller finder en pragmatisk løsning. Risikoen er derfor, at Anders Bondo tvinges til at prioritere lærernes arbejdstid på bekostning af de samlede KTO-forhandlinger.

30. august 2007: De tårnhøje forventninger skaber splittelse i lønmodtagerfællesskabet, KTO. Det er ikke muligt for formanden for KTO og FOA, Dennis Kristensen, at balancere mellem som KTO-formand at varetage interesserne for alle kommunalt og regionalt ansatte og som FOA-formand at sikre medlemmerne de særlige forbedringer, som er lovet af flere politiske partier på Christians-borg. Det skønnes, at øvelsen kun kan gennemføres, enten ved at FOA's sosu-grupper og pædagogmedhjælpere får væsentligt højere stigninger end de fleste øvrige grupper, eller gennem en så stor samlet ramme, at den langt vil overstige lønudviklingen i den private sektor og derfor må anses for at være urealistisk høj.

De øvrige organisationer i KTO vedtager en udtalelse, der fremhæver, at KTO meget gerne ser, at der afsættes en ekstrapulje til de offentlige overenskomstforhandlinger, men at den under ingen omstændigheder må øremærkes til særlige grupper. Fordelingen skal parterne i overenskomstsyste­met tage sig af uden politisk indblanding. Da FOA ikke kan acceptere denne udtalelse træder Dennis Kristensen tilbage som formand for KTO.

Sommeren 2007: Der indgås trepartsaftaler mellem regeringen, KL og hovedorganisationerne i forbindelse med regeringens kvalitetsreform for den offentlige sektor (den 17. juni med LO og AC og den 1. juli med FTF). Der afsættes bl.a. penge til seniorordninger og styrket efter- og videreuddannelse. I slipstrømmen på aftalerne er der protestdemonstrationer og arbejdsnedlæggelser spredt over landet, hvor sosu-grupperne protesterer over dårlige løn- og arbejdsvilkår.

Overenskomstforhandlingerne på det private arbejdsmarked i starten af 2007 synes at have ført til samlede forbedringer på mellem 4 og 4,5 pct. Det fremgår af DA's lønstatistik for 2. kvartal. Med en sådan lønstigningstakt øges de offentligt ansattes forventninger, og der skrues yderligere op for forventningsniveauet, da flere politiske partier med Dansk Folkeparti og SF som de højstbydende giver løfter om særlige stigninger på social- og sundhedsområdet, det vil først og fremmest sige til de aktionerende sosu-grupper.

Organisationerne fremhæver igen og igen, at der må gøres noget ved den stigende lønmæssige skævhed mellem det private og det offentlige arbejdsmarked. Da finansminister Thor Pedersen med anvendelsen af den officielle statistik forsøger at dokumentere, at forskellen mellem de offentlige og private lønninger er mindre end organisationerne hævder, kommer han i et større skænderi med de statslige lønmodtagerorganisationer med Dansk Politiforbund i spidsen. På lønmodtagersiden finder man, at finansministeren bruger tallene på en måde, så forskellene underdrives. Et møde mellem forbundet og Personalestyrelsen den 30. august skaber ikke enighed om grundlaget. Efterfølgende nedsætter finansministeren et embedsmandsudvalg med partsrepræsentation, der får til opgave inden årets udgang at skabe et mere præcist statistisk grundlag – ikke mindst når det gælder sammenligninger af løn mv. på tværs af hovedsektorerne.

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen er professorer og arbejdsmarkedsforskere ved forskningscenteret FAOS, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

*FAOS
16.04.2008*